

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:
Παντελάκη Μαριλένα

Φοιτήτρια:
Μπατσολάκη Δέσποινα

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
2012

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	4
Εισαγωγή.....	4
Α΄ Μέρος ΓΕΝΙΚΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΗΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	
1. Ορισμός – Φύση - Κατηγοριοποίηση Του Νομικού Προσώπου	6
1.1 Ορισμός.....	6
1.2 Φύση	7
1.3 Κατηγοριοποίηση του Νομικού Προσώπου	8
2. Γενικές Διατάξεις Για Τα Νομικά Πρόσωπα	9
2.1 Ικανότητα δικαίου-σύσταση-έδρα-επωνυμία-προσωπικότητα	9
2.2 Η Διοίκηση Των Νομικών Προσώπων	11
2.3 Δικαιοπραξίες Νομικών Προσώπων	12
2.4 Η Ευθύνη Του Νομικού Προσώπου	13
2.5 Το Τέλος Του Νομικού Προσώπου	14
2.6 Μετατροπή Της Μορφής Του Νομικού Προσώπου	15
Β΄ Μέρος Ν.Π.Ι.Δ. ΠΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΚ	
1. Ειδικές Διατάξεις Για Τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου Που Ορίζονται Από Τον ΑΚ.....	17
• Σωματείο	17
• Συνδικαλιστικές Οργανώσεις ή Συνδικάτα.....	19
• Ίδρυμα.....	20
• Επιτροπή Εράνων	21
Γ΄ Μέρος Ν.Π.Ι.Δ. ΟΠΩΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	
1. Τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου Όπως Ορίζονται Από Το Εμπορικό Δίκαιο	24
1.1 Εμπορικές Εταιρίες - Γενικά Εισαγωγικά Στοιχεία	24
1.2 Ομόρρυθμη Εταιρία	25
1.2.Α. Ορισμός Και Επωνυμία	25
1.2.Β. Σύσταση Ο.Ε.....	26
1.2.Γ. Διοίκηση Της Ο.Ε	27
1.2.Δ. Λύση Και Εκκαθάριση Της Ο.Ε	27
1.3 Ετερόρρυθμη Εταιρία	29
1.4 Ανώνυμη Εταιρία.....	29
1.4.Α. Σύσταση Ανώνυμης Εταιρίας.....	30
➤ Το καταστατικό της Ανώνυμης Εταιρίας.....	31

➤ Ανάλυση Μετοχών.....	31
➤ Έγκριση του καταστατικού και χορήγηση Άδειας Λειτουργίας.....	32
➤ Διατυπώσεις Δημοσιότητας.....	32
➤ Λόγοι Ακυρότητας της Ανώνυμης Εταιρίας.....	33
1.4.Β. Η Διοίκηση της Ανώνυμης Εταιρίας.....	33
➤ Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων.....	33
➤ Τρόπος Σύγκλισης της Γενικής Συνέλευσης.....	34
➤ Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ανώνυμης Εταιρίας.....	35
➤ Οι Ελεγκτές και το Δικαίωμα της Μειοψηφίας.....	37
1.4.Γ. Αιτίες Λύσεως της Ανώνυμης Εταιρίας.....	38
1.4.Δ. Μετατροπή και Συγχώνευση Ανώνυμης Εταιρίας.....	39
1.4.Ε. Αλλοδαπές Ανώνυμες Εταιρίες.....	39
1.4.ΣΤ. Το Κεφάλαιο Και Οι Μετοχές Της Α.Ε.....	40
1.5 Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης.....	42
1.5.Α. Ίδρυση Της Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης.....	42
1.5.Β. Διατυπώσεις Δημοσιότητας.....	43
1.5.Γ. Η Συνέλευση Των Εταίρων.....	43
1.5.Δ. Οι Αποφάσεις Της Συνέλευσης Των Εταίρων.....	44
1.5.Ε. Η Διαχείριση Και Η Εκπροσώπηση Της Ε.Π.Ε.....	44
1.5.ΣΤ. Τα Δικαιώματα, οι Υποχρεώσεις και η Ευθύνη των Εταίρων.....	45
1.5.Ζ. Η Λύση Και Η Εκκαθάριση Της Ε.Π.Ε.....	45
1.6 Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις.....	46
1.6.Α. Ορισμός-Χαρακτηριστικά γνωρίσματα-Είδη και διακρίσεις Συνεταιρισμών.....	46
1.6.Β. Σύσταση Συνεταιρισμού - Σκοπός.....	47
1.6.Γ. Έδρα – Περιφέρεια – Επωνυμία Συνεταιρισμών.....	47
1.6.Δ. Τα Μέλη Των Αγροτικών Και Αστικών Συνεταιρισμών.....	48
1.6.Ε. Η Διοίκηση Του Συνεταιρισμού.....	48
1.6.Ζ. Ευθύνη Συνεταίρων Για υποχρεώσεις του Συνεταιρισμού.....	51
1.6.Η. Τα Βιβλία Συνεταιρισμού Και Η Οικονομική Διαχείριση.....	52
1.6.Θ. Λόγοι Λύσης Του Συνεταιρισμού.....	52
1.6.Ι. Συνεταιριστικό Κεφάλαιο.....	53
Δ' Μέρος ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	
Σύγκριση των μη κερδοσκοπικών Ν.Π.Ι.Δ.....	56
Σύγκριση μεταξύ των κερδοσκοπικών Ν.Π.Ι.Δ.....	56

Περίληψη

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε τέσσερα μέρη.

Το πρώτο μέρος αφορά τα γενικά, εισαγωγικά στοιχεία των Νομικών Προσώπων (ΝΠ).

Το δεύτερο μέρος ονομάζεται Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που ορίζονται από τον Αστικό κώδικα (ΑΚ) και είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Εκεί γίνεται αναφορά στις γενικές διατάξεις που ισχύουν στα νομικά πρόσωπα, ενώ στην συνέχεια αναλύονται οι επιμέρους διατάξεις που ισχύουν για τα σωματεία, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τα ιδρύματα και τις ερανικές επιτροπές.

Το τρίτο μέρος με τίτλο Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) όπως ορίζονται από το εμπορικό δίκαιο και έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Επιχειρείται αναφορά στα εισαγωγικά στοιχεία αναφορικά με τις εμπορικές επιχειρήσεις και έπειτα, αναλύονται οι Ο.Ε, Ε.Ε, Α.Ε, Συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

Το τέταρτο και τελευταίο μέρος της εργασίας αφιερώνεται στην συγκριτική επισκόπηση τόσο των κερδοσκοπικών όσο και των μη κερδοσκοπικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, καθώς και στην σημασία ύπαρξής τους.

Εισαγωγή

Γιατί κάποιος που ασχολείται με την χρηματοοικονομική επιστήμη χρειάζεται να έχει γνώσεις Δικαίου; Ποια η σχέση Δικαίου και Οικονομίας; Σκοπός του δικαίου δεν είναι μόνο η απονομή δικαιοσύνης, αλλά και να εξετάζει την επιρροή των κανόνων δικαίου στην οικονομική ζωή. Αναμφίβολα το νομικό πλαίσιο τονώνει και διασφαλίζει το οικονομικό κλίμα. Το δίκαιο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το οικονομικό κλίμα και την κοινωνική πραγματικότητα προκειμένου να θεσπίζει αποτελεσματικούς νόμους. Η παρούσα εργασία ασχολείται με τα Ν.Π.Ι.Δ και τις νομικές διατάξεις που τα διέπουν. Σκοπός της είναι να παρουσιάσει τόσο τα κερδοσκοπικά όσο και τα μη κερδοσκοπικά Ν.Π.Ι.Δ και να καταδείξει την συσχέτιση της κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας με τους κανόνες δικαίου.

**ΓΕΝΙΚΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ**

1. Ορισμός – Φύση - Κατηγοριοποίηση Του Νομικού Προσώπου

1.1 Ορισμός

Στην κοινωνία τα άτομα αλληλεπιδρούν με αποτέλεσμα την δημιουργία ορισμένων σχέσεων. Οι σχέσεις αυτές μπορεί να είναι απλές βιοτικές σχέσεις ,στην περίπτωση μιας φιλικής σχέσης ή σχέσεις έννομου χαρακτήρα που ρυθμίζονται από το δίκαιο και έχουν νομικά αποτελέσματα όπως, η μίσθωση, η δανειοδότηση, ο γάμος, η πώληση ακινήτου. Συνήθως απόρροια των έννομων σχέσεων είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις. Τα υποκείμενα των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων είναι τα πρόσωπα. Στο Ελληνικό Δίκαιο διακρίνονται δυο είδη προσώπων, τα *Φυσικά* και τα *Νομικά* πρόσωπα.

Σύμφωνα με τον ΑΚ (Αστικό Κώδικα) ως *φυσικό πρόσωπο* ορίζεται ο άνθρωπος. Τα άτομα σε όλη την διάρκεια της ζωής τους βρίσκονται υπό την επίδραση ορισμένων ιδιοτήτων, οι οποίες έχουν μεγάλη σημασία για το δίκαιο καθώς αφορούν την ικανότητα του ατόμου, να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Οι ιδιότητες αυτές είναι: το φύλο, η ηλικία, η υγεία, η τιμή, η θρησκεία, οι συγγενικές σχέσεις, η κοινωνική θέση, το ονοματεπώνυμο, η κατοικία και η ιθαγένεια.

Όσον αφορά τα *νομικά πρόσωπα* ο ΑΚ τα ορίζει ως υποκείμενα δικαίου, τα οποία μπορεί να είναι ενώσεις προσώπων ή συγκεντρώσεις περιουσιών, που δημιουργούνται για συγκεκριμένο σκοπό και αποκτούν αυτοτελή ικανότητα δικαίου ή με άλλα λόγια προσωπικότητα, εφόσον τηρούν τις προϋποθέσεις του νόμου.

Καλούνται νομικά πρόσωπα επειδή δεν υπάρχουν στην φύση και αποκτούν υπόσταση απευθείας από το νόμο. Συγκεκριμένα το νομικό πρόσωπο που προκύπτει από ένωση προσώπων θεωρείται ότι έχει σωματειακή μορφή (π.χ. φιλανθρωπικά σωματεία), ενώ το νομικό πρόσωπο που προκύπτει από την συγκέντρωση περιουσιών θεωρείται ότι έχει ιδρυματική μορφή (π.χ. Ίδρυμα Ωνάση) .

Όσον αφορά στην σκοπιμότητα της ύπαρξης των νομικών προσώπων η κοινωνική πραγματικότητα έχει αποδείξει ότι η επιδίωξη διαρκών σκοπών, κοινωνικών ή ιδιωτικών ή ακόμη και κερδοσκοπικών επιτυγχάνεται καλύτερα, εάν συνενωθούν πρόσωπα ή περιουσίες. Εξ' ου και το δίκαιο αναγνωρίζοντας αυτή την κοινωνική πραγματικότητα καθιέρωσε την αρχή της αυτοτέλειας για τα νομικά πρόσωπα. Τα κατέστησε δηλαδή αυτοτελή υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

1.2 Φύση

Τα νομικά πρόσωπα δεν συνιστούν φυσικές οντότητες, επομένως δεν μπορούν να συληθούν από τις ανθρώπινες αισθήσεις. Συνιστούν οντότητες της κοινωνικής πραγματικότητας με τις οποίες ο άνθρωπος έρχεται καθημερινά σε επαφή. Για παράδειγμα, το πρόστιμο που επέβαλε ο Δήμος, οι αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, η παροχή ρεύματος από την ΔΕΗ.

Σχετικά με την φύση του νομικού προσώπου η νομική επιστήμη έχει διατυπώσει αρκετές θεωρίες από τις οποίες οι σημαντικότερες είναι δύο: α) η θεωρία πλάσματος δικαίου και β) η οργανική θεωρία.

Η θεωρία του πλάσματος δικαίου αναπτύχθηκε από τους Savigny (1779 – 1864), Puchta (1817 – 1892) και Windscheid (1817 – 1892) και υποστηρίζει ότι τα νομικά πρόσωπα είναι τεχνητά δημιουργήματα του δικαίου, αφού δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα. Έτσι μπορούν να είναι φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, δηλαδή να έχουν ικανότητα δικαίου καθώς αυτή απονέμεται από το δίκαιο. Όμως δεν δύνανται να έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα, γιατί δεν έχουν δικιά τους βούληση. Έτσι, καλούνται τα φυσικά πρόσωπα που το διοικούν και το αντιπροσωπεύουν να δικαιοπρακτήσουν αντί αυτού.¹

Πρακτικά, λοιπόν, αφού η αντιπροσώπευση νοείται μόνο στις δικαιοπραξίες, το νομικό πρόσωπο δεν ευθύνεται για τις αδικοπραξίες, για τις παράνομες πράξεις των οργάνων του.

Η δεύτερη θεωρία αναφορικά με την φύση του νομικού προσώπου είναι γνωστή ως οργανική θεωρία ή θεωρία του «βουλευτικού οργάνου». Στην ουσία είναι η εξέλιξη της θεωρίας πραγματικής συλλογικής προσωπικότητας η οποία αναπτύχθηκε από τον Otto Fierke (1841 – 1921). Σύμφωνα με την θεωρία αυτή το νομικό πρόσωπο συνιστά μια ζωντανή προσωπικότητα, ένα σύνθετο οργανισμό με την δική του βούληση η οποία εκφράζεται δια μέσου των οργάνων του. Από την στιγμή που οι πράξεις των οργάνων επιχειρούνται υπό αυτή την ιδιότητα, εκλαμβάνονται ως πράξεις του ίδιου του νομικού προσώπου. Ως εκ' τούτου το νομικό πρόσωπο έχει τόσο δικαιοπρακτική ικανότητα όσο και ικανότητα αδικοπραξίας. Δηλαδή όσες παράνομες πράξεις επιχειρούνται από τα όργανά του, υπό την ιδιότητά τους αυτή, καταλογίζονται στο νομικό πρόσωπο.²

Πλέον η θεωρία του βουλευτικού οργάνου και η θεωρία του πλάσματος δικαίου δεν έχουν την πρακτική σημασία που είχαν παλαιότερα, καθώς οι έννομες συνέπειες δεν συνάγονται βάση αυτών. Στις μέρες μας, τα θεμελιώδη ζητήματα αναφορικά με την σύσταση, την δικαιοπρακτική ικανότητα και την ευθύνη των νομικών προσώπων ορίζονται από το νόμο. Σύμφωνα με τον ΑΚ: α) το νομικό πρόσωπο διαθέτει δική του βούληση, αυτή που σχηματίζουν με ορισμένη διαδικασία μέσα στα όρια της εξουσίας τους, τα όργανά του και β) το νομικό πρόσωπο ευθύνεται για τις αδικοπραξίες ή τις παραλείψεις των οργάνων του. Βέβαια περεταίρω ειδικά θέματα ορίζονται ρητώς από το νόμο. Ωστόσο, για να είναι δυνατή η ορθή επίλυση και αυτών των θεμάτων κρίνεται απαραίτητη η γνώση της θέσεως του ΑΚ για την φύση των νομικών προσώπων. Αν και οι συντάκτες του ΑΚ δεν αποδέχτηκαν ρητώς την αποδοχή μιας εκ των δύο θεωριών, εμείς αποδεχόμαστε ότι ο ΑΚ δέχεται την οργανική θεωρία η θεωρία του βουλευτικού οργάνου, λαμβάνοντας υπ' όψιν μας τα α και β παραπάνω.

^{1,2} Παπαντωνίου, «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου», σελ.165-166

1.3 Κατηγοριοποίηση του Νομικού Προσώπου

Τα νομικά πρόσωπα, κατά κύριο λόγο διακρίνονται σε *νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου* και σε και *νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου*. Υπάρχουν όμως και τα λεγόμενα *νομικά πρόσωπα μικτής φύσης*, τα οποία υπακούν τόσο στους κανόνες του δημοσίου, όσο και του ιδιωτικού δικαίου.

Τα *νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου* ιδρύονται με κρατική πρωτοβουλία και ασκούν δημόσια εξουσία. Με άλλα λόγια, αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες με δικό τους οργανισμό και λειτουργία. Μερικά παραδείγματα του δημοσίου δικαίου είναι: το κράτος, οι δήμοι, τα πανεπιστήμια, οι δικηγορικοί σύλλογοι, η εκκλησία της Ελλάδος, οι Ιερείς Μητρόπολης, το ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων κ.α. Γι' αυτά τα νομικά πρόσωπα ισχύουν οι διατάξεις του δημοσίου και ειδικότερα του διοικητικού δικαίου.

Το σύγχρονο κράτος με σκοπό να παρακάμψει τις γραφειοκρατικές διατυπώσεις του δημοσίου δικαίου και να επιτύχει μια ορθολογικότερη λειτουργία με την εφαρμογή των κανόνων της ιδιωτικής οικονομίας και δικαίου, ιδρύει τα νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού δικαίου (ΝΠΙΔ). Τα εν' λόγω πρόσωπα ιδρύονται από ιδιώτες, επιδιώκουν και εξυπηρετούν ιδιωτικούς σκοπούς και υπακούν στο ιδιωτικό δίκαιο. Τα *νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου* διακρίνονται σε νομικά πρόσωπα του αστικού δικαίου και σε νομικά πρόσωπα του εμπορικού δικαίου. Ο ΑΚ ρυθμίζει τα ακόλουθα νομικά πρόσωπα: το σωματείο, το ίδρυμα, την επιτροπή εράνων και την αστική εταιρία με νομική προσωπικότητα. Το εμπορικό δίκαιο ρυθμίζει τα ακόλουθα νομικά πρόσωπα: τις εμπορικές εταιρίες (Ο.Ε, Ε.Ε, Α.Ε, ΕΠΕ, Ε.Ε κατά μετοχή συμπλοιοκτησία) και τους συνεταιρισμούς.

Για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τόσο του αστικού, όσο και του εμπορικού ισχύει η αρχή του κλειστού αριθμού, σύμφωνα με την οποία ο νόμος περιορίζει τα νομικά πρόσωπα σε ορισμένους μόνο τύπους. Άρα η δημιουργία άλλων τύπων, κατόπιν ιδιωτικής βούλησης, είναι ανέφικτη. Επιπρόσθετα, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μπορεί να είναι κερδοσκοπικά, για παράδειγμα συνεταιριστικές, εμπορικές εταιρίες και αστικές εταιρίες που έχουν οικονομικούς σκοπούς ή μπορεί να είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ,αφού επιδιώκουν σκοπούς διαφορετικούς από το κέρδος. Για παράδειγμα, φιλανθρωπικούς, εκπαιδευτικούς, ηθικούς.

Εκτός από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, υπάρχει και μια τρίτη κατηγορία νομικών προσώπων που *ονομάζεται μικτής φύσης*. Τα πρόσωπα αυτά προέκυψαν λόγω της ανάπτυξης της κρατικής παρεμβατικής δραστηριότητας και βρίσκονται στα όρια μεταξύ του ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου. Πιο συγκεκριμένα έχουν την μορφή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, κατά κύριο λόγο Ανώνυμης Εταιρίας (Α.Ε), όμως έχουν ιδρυθεί με πράξη της Πολιτείας και επιτελούν σκοπούς που αφορούν το κοινωνικό σύνολο. Συνήθως, υπακούν στους κανόνες που είναι σχετικοί με την νομική τους μορφή, η οποία έχει οριστεί από την ιδρυτική τους πράξη. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν, η ΕΡΤ, ο ΟΣΕ, τα ΕΛΤΑ, η ΕΗΔΑΠ και η ΔΕΗ. Επίσης, στην παρούσα κατηγορία ανήκουν και τα νομικά πρόσωπα που ασκούν διοικητική δραστηριότητα, παράλληλα με την δραστηριοποίησή τους στον ιδιωτικό τομέα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία λειτουργεί ως ιδιωτική τράπεζα και ταυτόχρονα επιβλέπει και ελέγχει τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς.

2. Γενικές Διατάξεις Για Τα Νομικά Πρόσωπα

Ο Αστικός Κώδικας περιέχει διατάξεις, οι οποίες ισχύουν γενικά για τα νομικά πρόσωπα. Οι διατάξεις αυτές αφορούν την ικανότητα δικαίου, την σύσταση, την έδρα, την επωνυμία και την προσωπικότητα, την διοίκηση, την δικαιοπρακτική ικανότητα, την ευθύνη καθώς και την διάλυση των νομικών προσώπων.

2.1 Ικανότητα δικαίου-σύσταση-έδρα-επωνυμία-προσωπικότητα

- **Ικανότητα δικαίου:** Σύμφωνα με τον ΑΚ τα νομικά πρόσωπα έχουν ικανότητα δικαίου, με την διαφορά ότι η ικανότητα τους δεν εκτείνεται σε έννομες σχέσεις του δημόσιου και του ιδιωτικού δικαίου που έχουν σαν βασική προϋπόθεση τους, τις ιδιότητες του φυσικού προσώπου, για παράδειγμα στις έννομες σχέσεις του οικογενειακού δικαίου. Επομένως, η ικανότητα του νομικού προσώπου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ειδική ικανότητα. Ως εκ τούτου, έχει την ικανότητα να αποκτήσει περιουσία, όμως δεν δύναται να οριστεί κληρονόμος ούτε να κληρονομηθεί και σχετικά με τις έννομες σχέσεις προσωπικού δικαίου, έχει δικαίωμα στην προσωπικότητα όσον αφορά τις εκφάνσεις της που δεν προϋποθέτουν την ανθρώπινη φύση. Η ικανότητα δικαίου επιτρέπει στο νομικό πρόσωπο να είναι διάδικος και να έχει ικανότητα δικαστικής παράστασης.
- **Σύσταση:** Βασική προϋπόθεση για την ικανότητα δικαίου του νομικού προσώπου είναι ύπαρξη του. Η Απαρχή της ύπαρξης του νομικού προσώπου είναι η σύσταση του. Σύμφωνα με τον ΑΚ για την σύσταση απαιτείται μια έγγραφη συστατική πράξη, δηλαδή μια δικαιοπραξία που σηματοδοτεί την δημιουργία του νομικού προσώπου, καθώς και μια έγγραφη καταστατική πράξη, η οποία ονομάζεται καταστατικό όταν αφορά το σωματείο και οργανισμός όταν αφορά το ίδρυμα και την επιτροπή εράνων. Η καταστατική πράξη περιγράφει τους όρους λειτουργίας και διοίκησης του νομικού προσώπου. Επίσης, οι δυο προαναφερθείσες πράξεις μπορούν να ενωθούν σε μια ενιαία πράξη και σε περίπτωση μη τήρησης της το νομικό πρόσωπο κρίνεται άκυρο. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας σύστασης, απαιτεί και ορισμένες διατυπώσεις δημοσιότητας, οι οποίες διευκρινίζονται στις ειδικές διατάξεις κάθε νομικού προσώπου.
- **Έδρα:** Η έδρα για τα νομικά πρόσωπα αντιστοιχεί στην κατοικία του φυσικού προσώπου. Πρόκειται δηλαδή για τον τόπο στον οποίο αναπτύσσεται η δραστηριότητα τους. Κατά κανόνα, η έδρα πρέπει να ορίζεται στο καταστατικό και ονομάζεται καταστατική έδρα. Εάν όμως δεν οριστεί εκεί, τότε έδρα θεωρείται ο τόπος όπου βρίσκεται η διοίκηση του νομικού προσώπου. Ο ΑΚ αναφέρεται στη αρχή της αναγκαιότητας της έδρας. Με άλλα λόγια, κάθε νομικό πρόσωπο είναι απαραίτητο να εδράζεται κάπου. Στο σημείο αυτό, προκύπτει και το ερώτημα, εάν ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να έχει περισσότερες από μία έδρες, δηλαδή πολλαπλή έδρα. Το πιο λογικό και ορθό είναι να δεχτούμε ότι ένα νομικό πρόσωπο δεν έχει αυτή την δυνατότητα, καθώς η έδρα έχει την ίδια λειτουργία με την κατοικία των φυσικών προσώπων και όπως ορίζεται από τον ΑΚ, το φυσικό πρόσωπο μπορεί να δηλώνει μονάχα ένα τόπο κατοικίας. Μάλιστα αν λάβουμε υπόψη μας ότι τα νομικά πρόσωπα ασχολούνται με συναλλαγές, η ανάγκη ασφάλειας των συναλλαγών υπαγορεύει την ύπαρξη μιας έδρας.

Επιπρόσθετα, η μεταβολή της έδρας είναι εφικτή μετά από τροποποίηση στο καταστατικό ή με μεταβολή του τόπου άσκησης της διοίκησης. Η έδρα του νομικού προσώπου έχει πρακτική σημασία, γιατί σε περίπτωση αδικοπραξίας η δίκη θα γίνει στο δικαστήριο της περιφέρειας στο οποίο έχει οριστεί η έδρα του και η ικανότητα του νομικού προσώπου ορίζεται από το δίκαιο που επικρατεί στο μέρος, όπου εργάζεται.

- **Επωνυμία:** Η επωνυμία του νομικού προσώπου αντιστοιχεί στο όνομα του φυσικού προσώπου. Προσδιορίζεται και αυτή από τη συστατική πράξη ή τον οργανισμό. Ο ΑΚ αναφέρεται στη αρχή της αναγκαιότητας της επωνυμίας, ενώ ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τον τρόπο που ορίζεται για παράδειγμα στις εμπορικές εταιρείες, για τις οποίες ισχύουν ειδικές αρχές και κανόνες.
- **Η προσωπικότητα του νομικού προσώπου:** Στο ελληνικό δίκαιο ο όρος "προσωπικότητα" έχει διττή σημασία. Κάποιες φορές ο νομοθέτης ταυτίζει τον όρο "προσωπικότητα" με τον όρο "πρόσωπο". Στην περίπτωση αυτή, προσωπικότητα, σημαίνει την ικανότητα να είναι κανείς υποκείμενο δικαίου. Κάποιες άλλες φορές ο εν λόγω όρος σημαίνει την ανθρώπινη αξία και το σύνολο των στοιχείων (ιδιοτήτων και νομικών καταστάσεων) που το εξατομικεύουν. Ο ΑΚ περιλαμβάνει το "δικαίωμα στη προσωπικότητα". Στην περίπτωση αυτή αναφέρεται στην εξουσία του ατόμου να αποκλείει ενέργειες που προέρχονται από τρίτους και έχουν σαν στόχο να προσβάλλουν τη προσωπικότητά του.

Από τα παραπάνω, συνάγεται ότι φορέας του δικαιώματος στη προσωπικότητα είναι ο άνθρωπος, δηλαδή τα φυσικά πρόσωπα. Όμως, εφαρμόζεται και στα νομικά πρόσωπα, χωρίς όμως να έχει την ίδια έκταση εφαρμογής, η οποία ορίζεται από την φύση του νομικού προσώπου. Μερικά από τα στοιχεία που απαρτίζουν τη προσωπικότητα του νομικού είναι η φήμη, η πίστη, η ελεύθερη ανάπτυξης δραστηριότητας του υπό συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, η σφαίρα του απόρρητου, η επωνυμία.

Η άποψη που έχει επικρατήσει δέχεται ότι τα νομικά πρόσωπα δύνανται να υποστούν ηθική βλάβη και συνεπώς να έχουν το δικαίωμα να λάβουν χρηματική αποζημίωση. Η ικανότητά τους αυτή είναι σαφώς περιορισμένη συγκριτικά με τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία διαθέτουν ψυχικό και συναισθηματικό κόσμο και ενδέχεται να υποστούν ηθική βλάβη. Άρα, για να μιλήσουμε για ηθική βλάβη στην περίπτωση ενός νομικού προσώπου η αδικοπραξία, δηλαδή η παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά να στρέφεται ενάντια στα στοιχεία εκείνα που απαρτίζουν και οριοθετούν την προσωπικότητα του π.χ. φήμη, πίστη, επαγγελματική υπόληψη.

2.2 Η Διοίκηση Των Νομικών Προσώπων

Ο ΑΚ ορίζει ότι η διοίκηση είναι το απαραίτητο όργανο για την λειτουργία του νομικού προσώπου. Φροντίζει τις υποθέσεις του και το εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα. Πιο συγκεκριμένα, η διοίκηση διαχειρίζεται τη περιουσία του νομικού προσώπου, την επιχείρηση υλικών πράξεων και δικαιπραξιών, τη λήψη αποφάσεων και ότι άλλο εξυπηρετεί την πραγματοποίηση του σκοπού του νομικού προσώπου. Σύμφωνα με τον ΑΚ και την οργανική θεωρία, η διοίκηση αποτελεί το καταστατικό όργανο του νομικού προσώπου, δηλαδή η βούληση του νομικού προσώπου σχετίζεται μέσα στο πλαίσιο της εξουσίας του εν λόγω οργάνου, το οποίο δεν αποτελεί αντιπρόσωπο. Η διοίκηση μπορεί να αποτελείται από ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και τα οποία μπορεί είτε να είναι μέλη του νομικού προσώπου είτε να μην είναι.

Η διοίκηση του νομικού προσώπου ασκείται αυτοπροσώπως. Στην περίπτωση πολυμελούς καταστατικού οργάνου, τότε η διοίκηση ασκείται από κοινού απ' όλα τα μέλη. Υπάρχει όμως η δυνατότητα το καταστατικό ή οργανισμός να προβλέπουν υποκατάσταση, δηλαδή την άσκηση της διοίκησης από κάποιον άλλο και καθώς ότι ορισμένες υποθέσεις θα ανατίθεται σε εξειδικευμένο πρόσωπο, για παράδειγμα το λογιστή ή το δικηγόρο, το οποίο μπορεί να είναι ή να μην είναι μέλος της διοίκησης και η δικαιοδοσία του θα εκτείνεται σε κάθε συναφή πράξη.

Κάθε φορά που το νομικό πρόσωπο καλείται να λάβει μια απόφαση, οφείλει να ενημερώνει και να και να καλεί όλα τα μέλη, ώστε να ανταλλάσσονται γνώμες και να ακούγονται οι γνώμες των μελών που μειοψηφούν. Στο καταστατικό ορίζεται η απαρτία, δηλαδή ο αριθμός των παρόντων μελών που απαιτείται για να ληφθεί έγκυρη απόφαση.

Στις περιπτώσεις που υπάρχει έλλειψη προσώπων για την διοίκηση του νομικού προσώπου ή σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στα πρόσωπα της διοίκησης και του νομικού προσώπου, τότε ο ΑΚ προβλέπει το διορισμό προσωρινής διοίκησης, με σκοπό να άρει τις δυσχέρειες στη λειτουργία του κατά τη πρώτη περίπτωση, ενώ στην δεύτερη για να προστατεύσει το νομικό πρόσωπο από την λήψη αποφάσεων εις βάρος του.

Η έλλειψη προσώπων διοίκησης μπορεί να οφείλεται σε πραγματικούς ή νομικούς λόγους και έτσι περιορίζεται ή αναιρείται η ικανότητα των μελών για διοίκηση π.χ. θάνατος, απουσία, σοβαρή ασθένεια. Μπορεί όμως να είναι και πλασματική, όταν τα μέλη αρνούνται να ασκήσουν τα καθήκοντά τους, για παράδειγμα όταν υπάρχουν έντονες διαφωνίες σε βαθμό που δεν μπορούν να ληφθούν αποφάσεις.

Όταν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων η προσωρινή διοίκηση ορίζεται προκειμένου να μην ληφθούν αποφάσεις, να μην υπάρξουν αδικπραξίες ή ενέργειες που ζημιώνουν με οποιονδήποτε τρόπο το νομικό πρόσωπο.

Ο διορισμός της προσωρινής διοίκησης είναι στη δικαιοδοσία του μονομελούς πρωτοδικείου που δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας κατόπιν αίτησης από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, στα πλαίσια της εξουσίας της διοίκησης είναι η διευθέτηση των εσωτερικών υποθέσεων του νομικού προσώπου, καθώς και η δικαστική και εξώδικη εκπροσώπησή του. Η έκταση αυτής της εξουσίας πρέπει να προσδιορίζεται από το καταστατικό ή την συστατική πράξη και ο προσδιορισμός αυτός ισχύει και έναντι τρίτων.

Επομένως, εάν η διοίκηση προβαίνει σε πράξεις, οι οποίες δεν ορίζεται ότι είναι εντός του πλαισίου της εξουσίας της, αυτές θα κρίνονται αμέσως άκυρες και δεν δεσμεύουν το νομικό πρόσωπο, ανεξαρτήτως αν το τρίτο άτομο που συναλλάχθηκε με τη διοίκηση είχε ή δεν είχε καλή πίστη, αφού η έλλειψη εξουσίας της διοίκησης ήταν γνωστή στους τρίτους λόγω της τήρησης των διατυπώσεων δημοσιότητας. Στην αντίθετη περίπτωση, οι περιορισμοί στην εξουσία της διοίκησης που δεν προβλέπονται από το καταστατικό, δεν μπορούν να προβληθούν κατά των καλόπιστων τρίτων και στην περίπτωση αυτή το νομικό πρόσωπο δεσμεύεται.

2.3 Δικαιοπραξίες Νομικών Προσώπων

Η έννοια της πράξης στο δίκαιο σημαίνει τη συνειδητή ανθρώπινη ενέργεια που έχει σαν αποτέλεσμα τη μεταβολή στον εξωτερικό κόσμο και μπορεί να είναι είτε θετική ενέργεια είτε παράλειψη ενέργειας. Ως πράξη δικαίου ή νομική πράξη ορίζεται, ως η πράξη που ρυθμίζεται από το δίκαιο και επιφέρει έννομες συνέπειες. Οι πράξεις δικαίου μπορούν να είναι επιδοκιμαζόμενες και επιτρεπτές από το δίκαιο ή αποδοκιμαζόμενες και ανεπίτρεπτες. Στη πρώτη περίπτωση ονομάζονται δίκαιες ή θεμιτές και στη δεύτερη άδικες πράξεις.

Η μεγαλύτερη και σημαντικότερη κατηγορία δίκαιων ή θεμιτών πράξεων ονομάζεται δικαιοπραξία και ρυθμίζεται ιδιαιτέρως από το δίκαιο. Η δικαιοπραξία είναι η δήλωση (ή δηλώσεις) της βούλησης, η οποία κατευθύνεται ενσυνείδητα στη παραγωγή έννομης συνέπειας. Για παράδειγμα, ο Α δηλώνει τη βούλησή του να πωλήσει ένα οικοπέδο και ο Β δηλώνει τη βούλησή του να το αγοράσει. Έτσι ο Α και ο Β ενσυνείδητα κατευθύνονται στην παραγωγή έννομης συνέπειας, δηλαδή στη σύμβαση αγοραπωλησίας του οικοπέδου.

Όσον αφορά τώρα τα νομικά πρόσωπα, δικαιοπρακτούν, δηλαδή αποκτούν δικαιώματα ή αναλαμβάνουν υποχρεώσεις μέσω της διοίκησης, ως καταστατικό όργανο. Ο ΑΚ ορίζει όλες τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες δεσμεύεται το νομικό πρόσωπο από τις δικαιοπραξίες της διοίκησης. Πρώτα απ' όλα, η δικαιοπραξία πρέπει να ενεργείται από το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο, δηλαδή η διοίκηση ή η προσωρινή διοίκηση ή ο εκκαθαριστής ή ο υποκατάστατος της διοίκησης ή το ειδικό πρόσωπο που έχει αναλάβει συγκεκριμένες, εξειδικευμένες ενέργειες. Στη συνέχεια, το όργανο αυτό δεν λειτουργεί ως ιδιώτης, αλλά με το όνομα και για τους σκοπούς του νομικού προσώπου. Επιπρόσθετα, οι ενέργειες του διοικητικού οργάνου θα πρέπει να βρίσκονται εντός των ορίων της εξουσίας του, όπως αυτά έχουν οριστεί στο καταστατικό και πάντα σεβόμενο τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομικού προσώπου. Μάλιστα η εξουσία του οργάνου, όπως έχει οριστεί από το καταστατικό ισχύει και για πράξεις έναντι τρίτων, ανεξάρτητα από την καλή τους πίστη. Αν όμως ο προσδιορισμός της εξουσίας δεν προσδιορίζεται από το καταστατικό και προσδιορίζεται με άλλο τρόπο, για παράδειγμα απόφασης γενικής συνέλευσης, τότε δεν αφορά τις σχέσεις του νομικού προσώπου με τρίτους και έτσι οι καλόπιστοι τρίτοι δεν δεσμεύονται. Εάν όμως κάποιος τρίτος αμφιβάλει ότι μια συναλλαγή εμπίπτει στους σκοπούς του νομικού προσώπου και δεν είναι στη δικαιοδοσία του, τότε δια νόμου προστατεύεται ο καλόπιστος τρίτος, ο οποίος δικαιολογημένα θεώρησε ότι συναλλαγή εμπίπτει στους σκοπούς και στην εξουσία του νομικού προσώπου.

2.4 Η Ευθύνη Του Νομικού Προσώπου

Σύμφωνα με τον ΑΚ το νομικό πρόσωπο ευθύνεται για τυχόν ζημιογόνες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του, απέναντι σε κάποιον τρίτο που ζημιώθηκε. Όμως δε φέρει ευθύνες για πράξεις οι οποίες δεν δύνανται να επιχειρηθούν λόγω της φύσης του νομικού προσώπου. Ας εξετάσουμε, λοιπόν, ποιές προϋποθέσεις θα πρέπει να συντρέχουν για την ύπαρξη ευθύνης.

Μια βασική προϋπόθεση για να καταλογιστεί ευθύνη είναι η πράξη ή παράλειψη, η οποία επιφέρει υποχρέωση για αποζημίωση. Κυρίως πρόκειται για την αθέτηση της ενοχικής υποχρέωσης, αδικοπραξίες, ευθύνη από διαπραγματεύσεις. Αν και κατά βάση στον ΑΚ γίνεται λόγος για υποχρέωση προς αποζημίωση, εννοείται ότι η ευθύνη του νομικού προσώπου μπορεί να έχει ευρύτερο περιεχόμενο και να αφορά σε υποχρέωση απόδοσης πράγματος, απόδοση αδικαιολόγητου πλουτισμού.

Δεύτερον, μπορεί η πράξη ή η παράλειψη να έχει τελεστεί από όργανο που αντιπροσωπεύει το νομικό πρόσωπο. Ότι ισχύει για τις δικαιοπραξίες των νομικών προσώπων, ισχύει και για τις δικαιοπραξίες των καταστατικών τους οργάνων. Αποδεκτό όμως είναι ότι οι πράξεις και οι παραλείψεις μπορούν να τελεστούν από πρόσωπα, που οι αρμοδιότητές τους ορίζονται στο καταστατικό, αλλά δεν εκπροσωπούν το νομικό πρόσωπο, για παράδειγμα διευθυντής ενός καταστήματος. Πρόκειται, δηλαδή, για άτομα με σοβαρές αρμοδιότητες που έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν πρωτοβουλίες και αποφάσεις. Η ευθύνη του νομικού προσώπου που προκύπτει από πράξεις ή παραλήψεις των αντιπροσωπευτικών του οργάνων προκύπτει ανεξάρτητα ως πταίσμα, ως προς τη επιλογή τους.

Άλλη μια προϋπόθεση για τον καταλογισμό ευθύνης στο νομικό πρόσωπο, είναι η πράξη ή η παράλειψη των οργάνων του να έγινε κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Για παράδειγμα, όταν το όργανο συνάπτει μια σύμβαση στο όνομα του νομικού προσώπου και προβαίνει σε εξαπάτηση του αντισυμβαλλόμενου. Στην περίπτωση αυτή, το νομικό πρόσωπο φέρει ευθύνη, καθώς το όργανο του έχει προβεί σε άδικη πράξη ή παράλειψη, η οποία τελεί σε εσωτερική συνάφεια με τα καθήκοντά του. Η ίδια συνάφεια υπάρχει όταν το όργανο του νομικού προσώπου κάνει υπέρβαση ή κατάχρηση της εξουσίας του. Εάν για παράδειγμα, η προαναφερθείσα σύμβαση ήταν εκτός των ορίων της εξουσίας του νομικού προσώπου, όπως αυτή έχει οριστεί από το καταστατικό.

Τέλος, είναι απαραίτητο να συντρέχει νόμιμος λόγος ευθύνης, δηλαδή να υπάρχει μια συγκεκριμένη διάταξη που να θεσπίζει την ευθύνη κάποιου προσώπου για μια ορισμένη ζημιογόνο πράξη. Αυτό συμβαίνει γιατί η ΑΚ 71 ορίζει μονάχα τους λόγους που θα πρέπει να συντρέχουν, ώστε να μπορούμε να κάνουμε λόγο για την ευθύνη του νομικού προσώπου και έπειτα χρειάζονται και άλλες διατάξεις που θα δημιουργήσουν ευθύνη προς αποζημίωση. Η ΑΚ 71, δηλαδή, δεν αποτελεί αυτοτελή διάταξη.

2.5 Το Τέλος Του Νομικού Προσώπου

Το νομικό πρόσωπο για ποικίλους λόγους μπορεί κάποτε να διαλυθεί. Το τέλος του περιλαμβάνει δύο στάδια. Το πρώτο είναι το *στάδιο της διάλυσης* και το δεύτερο είναι το *στάδιο της εκκαθάρισης*. Μετά το πέρας και των δύο, το νομικό πρόσωπο παύει να υπάρχει, δηλαδή χάνει την προσωπικότητά του και την ικανότητα δικαίου.

Ο τρόπος και οι συντρέχοντες λόγοι για τη διάλυση του νομικού προσώπου ρυθμίζονται από τις ειδικές διατάξεις που υπάρχουν για τα επιμέρους νομικά πρόσωπα. Με την διάλυση σηματοδοτείται το τέλος της δραστηριότητάς του ως προς την επιδίωξη και την επίτευξη του σκοπού του.

Μετά τη διάλυση έρχεται αυτόματα το στάδιο της εκκαθάρισης. Είναι μια διαδικασία που γίνεται αυτοδικαίως, δηλαδή δεν απαιτείται καμιά δικαστική απόφαση ή άλλη διαδικασία. Στόχος της εκκαθάρισης είναι να επαληθευτεί το ενεργητικό και το παθητικό του νομικού προσώπου, να ρευστοποιηθεί το ενεργητικό και να καταβληθούν τα οφειλόμενα ποσά ή να εκπληρωθούν όλες οι υποχρεώσεις προς τρίτους.

Κατά τη διαδικασία της εκκαθάρισης, το νομικό πρόσωπο έχει περιορισμένη ικανότητα δικαίου, έχει όση χρειάζεται προκειμένου να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του. Συνεπώς, οι πράξεις, των εκκαθαριστών που δεν εξυπηρετούν το σκοπό της διάλυσης του νομικού προσώπου, ανεξάρτητα αν συμφωνούν με τον προ της διάλυσης σκοπό, δεν δύνανται να δεσμεύσουν το νομικό πρόσωπο ούτε να κριθούν έγκυρες, δεδομένου ότι το νομικό πρόσωπο δεν διαθέτει πλέον ικανότητα για τέτοιου είδους πράξεις.

Ο φορέας που διενεργεί την εκκαθάριση είναι ο εκκαθαριστής ή οι εκκαθαριστές, ανάλογα την περίπτωση. Συνήθως, ο εκκαθαριστής ορίζεται στο καταστατικό, στη συστατική πράξη ή έστω σε απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Σε περίπτωση, όμως, που δεν έχει οριστεί εκκαθαριστής, τότε το ρόλο αυτό τον αναλαμβάνει η διοίκηση του νομικού προσώπου. Σε περίπτωση απουσίας της διοίκησης, τότε ο εκκαθαριστής ορίζεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας του νομικού προσώπου. Ο εκκαθαριστής, έχει το ρόλο του διοικητή, δηλαδή του καταστατικού οργάνου του νομικού προσώπου, αλλά η εξουσία του είναι περιορισμένη στις πράξεις που απαιτούνται για τη εκκαθάριση.

Μετά το τέλος της εκκαθάρισης μπορεί να προκύψουν εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία. Ο δικαιούχος ή οι δικαιούχοι τις περιουσίες, μπορεί να ορίζονται στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό ή στο νόμο ή με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του νομικού προσώπου. Σε περίπτωση που δεν έχουν οριστεί δικαιούχοι του υπολοίπου της εκκαθάρισης, τότε δικαιούχος είναι το Δημόσιο. Το Δημόσιο είναι υποχρεωμένο να διαθέσει την περιουσία για το σκοπό που επεδίωκε το νομικό πρόσωπο.

Από τη στιγμή που γίνεται η μεταβίβαση της περιουσίας στο Δημόσιο, το νομικό πρόσωπο παύει να υπάρχει οριστικά.

2.6 Μετατροπή Της Μορφής Του Νομικού Προσώπου

Η τελευταία από τις γενικές διατάξεις, αναφορικά με τα νομικά πρόσωπα, που θα μας απασχολήσει, είναι το κατά πόσο ένα νομικό πρόσωπο μιας συγκεκριμένης μορφής μπορεί να μετατραπεί σε νομικό πρόσωπο άλλης μορφής.

Σύμφωνα με τον ΑΚ, η μετατροπή αυτή είναι δυνατή εάν καταργηθεί το υφιστάμενο και ιδρυθεί εκ νέου με την νέα, επιθυμούμενη μορφή. Η περιουσία του παλιού έπειτα από τη διαδικασία της εκκαθάρισης θα μεταβιβαστεί στο νέο.

Βέβαια υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν είναι απαραίτητη η παραπάνω διαδικασία και το νομικό πρόσωπο απλώς εξακολουθεί να υπάρχει με μια νέα μορφή. Με αυτό τον τρόπο το μετατρεπόμενο νομικό πρόσωπο υποκαθίσταται από το νέο και δεν χρειάζεται ούτε μεταβίβαση της περιουσίας ούτε και εκκαθάριση.

**ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΚ**

1. Ειδικές Διατάξεις Για Τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου Που Ορίζονται Από Τον ΑΚ

- **Σωματείο**

Το άρθρο 78 του ΑΚ ορίζει ότι το σωματείο είναι η ένωση τουλάχιστον είκοσι φυσικών προσώπων που έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα και επιδιώκει μη κερδοσκοπικό σκοπό. Κερδοσκοπικός, είναι ο σκοπός που αποβλέπει σε οικονομικό όφελος. Όμως κάθε οικονομικός σκοπός δεν μπορεί να χαρακτηριστεί και κερδοσκοπικός. Για παράδειγμα, το σωματείο μπορεί να εκμεταλλεύεται τα περιουσιακά του στοιχεία ή να προστατεύει το οικονομικό συμφέρον των μελών του, χωρίς να θεωρείται ότι κερδοσκοπεί.

Ανάλογα τώρα, με το σκοπό που επιδιώκουν τα σωματεία διακρίνονται σε διάφορα είδη, όπως αθλητικό, θρησκευτικό, μορφωτικό, επαγγελματικό, ψυχαγωγικό, πολιτιστικό, πολιτικό.

Το δικαίωμα της σύστασης Σωματείου ενός Συνταγματικά κατοχυρωμένο (άρθρο 12), όπου αναφέρεται ότι οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους. Η σύσταση αυτή δεν εξαρτάται από την άδεια της πολιτείας, αλλά μόνο η δικαστική αρχή διαπιστώνει τη νομιμότητά της.

Προκειμένου να συσταθεί ένα σωματείο απαιτείται συστατική πράξη, είκοσι τουλάχιστον ατόμων. Με την εν λόγω πράξη τα πρόσωπα δηλώνουν και γραπτώς ότι βούλονται η ένωσή τους να αποτελέσει σωματείο.

Εκτός από τη συστατική πράξη, χρειάζεται και το καταστατικό. Είναι το έγγραφο με το οποίο ορίζονται οι κανόνες λειτουργίας και οι κανόνες οργάνωσης του σωματείου.

Το καταστατικό πρέπει να υπογραφεί από τα ιδρυτικά μέλη, να χρονολογηθεί και να περιλαμβάνει τα στοιχεία που το εξατομικεύουν, δηλαδή την έδρα, την επωνυμία, τον τόπο διοίκησής του, τον τρόπο που θα λαμβάνονται οι αποφάσεις, ο όρος τροποποίησης του καταστατικού, η δράση του, το τέλος και η διάλυση του σωματείου.

Στη συνέχεια χρειάζεται η απόφαση του πολυμελούς Πρωτοδικείου, το οποίο θα εξετάσει εάν έχουν τηρηθεί όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις για την σύστασή του. Εάν δεν διαπιστωθεί καμία παρατυπία τότε το δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να δεχτεί την αίτηση των μελών του σωματείου και να το εγγράψει στο δημόσιο βιβλίο σωματείων που τηρείται σε κάθε Πρωτοδικείο. Επίσης, το δικαστήριο διατάσει τη δημοσίευση της περίληψης του καταστατικού σε εφημερίδα. Η περίληψη περιέχει τα πιο σημαντικά στοιχεία του σωματείου, δηλαδή την επωνυμία, το σκοπό, την έδρα, τα ονόματα των μελών, έπειτα από την τελεσίδικη δικαστική απόφαση και τη δημοσίευση της περίληψης το σωματείο αποκτά νομική προσωπικότητα.

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ΑΚ και το καταστατικό, απαραίτητο όργανο του σωματείου είναι το διοικητικό συμβούλιο και η συνέλευση.

Για το διοικητικό συμβούλιο του σωματείου, ισχύουν οι γενικές διατάξεις για τα νομικά πρόσωπα, οι οποίες έχουν προ αναφερθεί στο σχετικό κεφάλαιο, καθώς και οι ειδικές διατάξεις που αφορούν τα σωματεία. Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από μέλη του σωματείου, τα οποία είναι Έλληνες πολίτες. Όμως, υπάρχει πιθανότητα το καταστατικό να ορίζει ότι το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να αποτελείται και από μη μέλη του σωματείου. Ενώ κατ' εξαίρεση να γίνεται δεκτή η συμμετοχή αλλοδαπών, εφόσον το απαιτεί η φύση του σκοπού του σωματείου. Το διοικητικό συμβούλιο είναι το εκτελεστικό όργανο, επιμελείται τις υποθέσεις του σωματείου και το εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα. Μάλιστα, είναι το όργανο το οποίο ευθύνεται για πράξεις και παραλήψεις έναντι τρίτων, δεδομένου ότι προέρχονται από πταίσμα των προσώπων της διοίκησης.

Η συνέλευση των μελών είναι το ανώτατο όργανο του σωματείου και διαθέτει το "τεκμήριο αρμοδιότητας"³, δηλαδή είναι αρμόδια για πάσα υπόθεση για την οποία δεν έχει διοριστεί άλλο αρμόδιο όργανο. Οι κυριότερες αρμοδιότητες της συνέλευσης είναι, η εκλογή των προσώπων της διοίκησης, η απόφαση για την είσοδο ή την αποβολή μέλους, η έγκριση του ισολογισμού, η απόφαση και η τροποποίηση του καταστατικού, η διάλυση του σωματείου.

Ο τρόπος λειτουργίας της συνέλευσης ορίζεται από τις γενικές ρυθμίσεις του ΑΚ, αλλά και από το καταστατικό του σωματείου.

Η συνέλευση συγκαλείται εγγράφως από την διοίκηση για τις περιπτώσεις που ορίζει το καταστατικό ή όταν πρόκειται για το συμφέρον του σωματείου. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλα τα εγγεγραμμένα μέλη ενώ η συνέλευση λαμβάνει τις αποφάσεις με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Όποια απόφαση της συνέλευσης αντίκειται στο καταστατικό ή το νόμο κρίνεται άκυρη. Η ακυρότητά της κηρύσσεται από το Ειρηνοδικείο.

Ωστόσο, εκτός από το διοικητικό συμβούλιο και την γενική συνέλευση το καταστατικό δύναται να προβλέπει και την ύπαρξη άλλων οργάνων, όπως το πειθαρχικό συμβούλιο.

Η απόκτηση της ιδιότητας του μέλους του σωματείου είναι ελεύθερη από την έννοια ότι δεν μπορεί να απαγορευτεί σε κάποιον η είσοδος ούτε να υποχρεωθεί κάποιος να γίνει μέλος. Εκτός αν πρόκειται για αναγκαστική σύσταση συνεταιρισμού, με σκοπό τη εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφελείας, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Συντάγματος. Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται είτε κατά την ίδρυση του σωματείου, εάν δηλαδή ένα φυσικό πρόσωπο είναι ιδρυτικό μέλος ή αργότερα με την είσοδο του προσώπου στο σωματείο.

Η ιδιότητα του μέλους δύναται να απολεσθεί εάν το άτομο αποχωρίσει οικειοθελώς ή αποβληθεί, δεδομένων συγκεκριμένων λόγων. Συγκεκριμένα, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος π.χ. απαράδεκτη συμπεριφορά και επιβλαβής για τα συμφέροντα του σωματείου και αν συντρέχουν λόγοι που προβλέπονται στο καταστατικό. Και στους δύο προαναφερθέντες λόγους το μέλος καλείται να απολογηθεί. Επίσης η ιδιότητα του μέλους χάνεται λόγω θανάτου του φυσικού προσώπου ή διάλυσης του σωματείου.

³ Βάρκα – Αδάμη, Στοιχεία Αστικού Δικαίου, σελ.58

Επιπρόσθετα, ο ΑΚ προβλέπει τρεις τρόπους διάλυσης του σωματείου. Ο πρώτος καλείται αυτοδιάλυση, δηλαδή το σωματείο διαλύεται κατόπιν απόφασης της συνέλευσης. Για να ληφθεί έγκυρη απόφαση χρειάζεται απαρτία του $\frac{1}{2}$ των μελών και πλειοψηφία $\frac{3}{4}$ των παρόντων.

Ο δεύτερος τρόπος καλείται αυτοδίκαιη διάλυση η οποία επέρχεται αν πραγματοποιηθεί όρος του καταστατικού, για παράδειγμα αν το σωματείο είχε συσταθεί για περιορισμένο χρονικό διάστημα και αν τα μέλη του σωματείου μειωθούν σε λιγότερα από δέκα.

Ο τρίτος τρόπος είναι με δικαστική απόφαση. Η απόφαση εκδίδεται κατόπιν αίτησης της διοίκησης ή του $\frac{1}{5}$ των μελών ή της εποπτεύουσας αρχής, εφόσον υπάρχουν ορισμένοι λόγοι. Πρώτον, αν η λειτουργία του σωματείου καθίσταται αδύνατη λόγω έλλειψης ικανού αριθμού μελών. Δεύτερον, αν επιτεύχθηκε ο σκοπός της σύστασης του ή αν λόγω αδράνειας το σωματείο έχει πάψει να ασχολείται με την πραγμάτευση του σκοπού του. Τρίτον, αν το σωματείο έχει παρεκκλίνει του αρχικού σκοπού σύστασής του και επιδίωκε πλέον διαφορετικούς σκοπούς.

Μετά την διάλυση ακολουθεί η εκκαθάριση, η οποία ρυθμίζεται από τις ήδη αναφερθείσες γενικές διατάξεις.

- **Συνδικαλιστικές Οργανώσεις ή Συνδικάτα**

Οι Συνδικαλιστικές οργανώσεις ή Συνδικάτα αποτελούν μια μορφή σωματείου. Συγκεκριμένα, είναι γενικά ένωση εργαζομένων με σχέση εξαρτημένης, εργασίας ιδιωτικού δικαίου, δηλαδή είναι μισθωτοί, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι στο Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η ένωση αυτή μπορεί να έχει την μορφή επαγγελματικού σωματείου ή με την μορφή ένωσης προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις επαφίενται στην εφαρμογή του άρθρου 23 του Συντάγματος, όπου γίνεται λόγος για το δικαίωμα του συνδικαλιζέσθε και έχουν έναν ειδικό σκοπό, την προάσπιση και την προαγωγή των εργασιακών, ασφαλιστικών, οικονομικοκοινωνικών και συνδικαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων. Επομένως ένα συνδικάτο μπορεί να είναι μόνο επαγγελματικό.

Υπάρχουν τριών ειδών διακρίσεις συνδικαλιστικών οργανώσεων, οι πρωτοβάθμιες, οι δευτεροβάθμιες και οι τριτοβάθμιες.

Πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι τα επαγγελματικά σωματεία, τα κατά τόπου παραρτήματα των συνδικαλιστικών οργανώσεων ή εκείνα με πανελλαδική εμβέλεια που προβλέπονται από τα καταστατικά τους και μόνο για το δικαίωμα να γίνουν μέλη στο συγκεκριμένο εργατικό κέντρο και οι ενώσεις προσώπων δέκα τουλάχιστον εργαζομένων και είναι μια για κάθε εκμετάλλευση, επιχείρηση ή δημόσια υπηρεσία.

Δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι οι Ομοσπονδίες και τα Εργατικά Κέντρα. Ομοσπονδίες είναι οι ενώσεις τουλάχιστον δύο σωματείων που ανήκουν σε ίδιο ή παρόμοιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας ή σε ίδιο ή συναφή επαγγελματικό κλάδο. Το Εργατικό

κέντρο είναι ένωση τουλάχιστον δύο σωματείων και των τοπικών παραρτημάτων που εδρεύουν εντός της περιφέρειας του αντίστοιχου Εργατικού Κέντρου, ανεξαρτήτως από το μέρος όπου εργάζονται τα μέλη τους.

Τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις ή διαφορετικά Συνομοσπονδίες, είναι οι ενώσεις Ομοσπονδιών και Εργατικών Κέντρων, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη Γ.Σ.Ε.Ε.

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει οι συνδικαλιστικές οργανώσεις αν και αποτελούν μια μορφή σωματείου έχουν ορισμένες διαφορές με τα κοινά σωματεία. Οι ομοιότητες τους καταρχάς, περιλαμβάνουν τον μη κερδοσκοπικό τους χαρακτήρα. Τα συνδικάτα απαγορεύεται να έχουν κερδοσκοπική δραστηριότητα. Μπορούν όμως να ιδρύουν καταναλωτικούς ή πιστωτικούς συνεταιρισμούς, να έχουν βιβλιοθήκες, να παρέχουν επιμορφωτικά μαθήματα στα μέλη τους. Επιπρόσθετα, μπορούν να δημιουργούν ειδικά κεφάλαια για την εξυπηρέτηση έκτακτων σκοπών αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας των μελών τους. Ακόμα, τα κοινά σωματεία καθώς και τα συνδικάτα αποτελούν ενώσεις προσώπων.

Όσον αφορά τις διαφορές τους, το σωματείο μπορεί να έχει όποιον νόμιμο σκοπό επιθυμεί, ενώ το συνδικάτο μπορεί να έχει έναν μόνο ειδικό σκοπό και έτσι αναγκαστικά είναι μόνο επαγγελματικό σωματείο. Επίσης, τα κοινά σωματεία συγκροτούνται και λειτουργούν με την μορφή νομικού προσώπου. Ωστόσο, τα συνδικάτα μπορούν εκτός από νομικά πρόσωπα να είναι ενώσεις προσώπων με τοπικά παραρτήματα ανά περιφέρειες ή με πανελλαδική εμβέλεια. Η Τρίτη διαφορά είναι ότι οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο με δικαιοπρακτική ικανότητα μπορεί να γίνει μέλος ενός κοινού σωματείου. Όμως για να γίνει κάποιος μέλος ενός συνδικάτου πρέπει να είναι μισθωτός, δηλαδή να απασχολείται από έναν εργοδότη και με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου. Μ' αυτόν τον τρόπο δεν μπορούν να συστήσουν συνδικαλιστική οργάνωση, οι μη μισθωτοί, για παράδειγμα οι ελεύθεροι επαγγελματίες (γιατροί, δικηγόροι, έμποροι). Όμως το εν λόγω κώλυμα είναι προβληματικό από πλευράς συνταγματικής ισχύος και έτσι το 1950 στο άρθρο 11 της Σύμβασης της Ρώμης αναγνωρίζεται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να ιδρύει συνδικαλιστική οργάνωση. Η διάταξη επικυρώθηκε και από την Ελλάδα.

- **Ίδρυμα**

Το ίδρυμα αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που ρυθμίζεται με ειδικές διατάξεις του ΑΚ. Δεν αποτελεί ένωση προσώπων, αλλά είναι το σύνολο περιουσίας που έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα και έχει αφιερωθεί στην εξυπηρέτηση ενός ορισμένου, διαρκούς, συνήθως κοινωφελούς σκοπού. Ο όρος ίδρυμα χρησιμοποιείται και για κάποια νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου όπως είναι τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα οποία δεν σχετίζονται με τα ιδρύματα που ρυθμίζονται από τον ΑΚ. Υπάρχουν επίσης και τα κοινωφελή ιδρύματα που ρυθμίζονται από τον α.ν. 2039/1939 και το άρθρο 109 του Συντάγματος.

Προκειμένου να συσταθεί ένα ίδρυμα απαιτούνται δύο στοιχεία, η ιδρυτική πράξη και η σύμπραξη της πολιτείας.

Η ιδρυτική πράξη μπορεί να είναι δικαιοπραξία « εν ζωή » . Δηλαδή δικαιοπραξία που παράγει τα αποτελέσματά της όσο είναι εν ζωή οι δικαιοπρακτούντες. Με αυτές τις

δικαιοπραξίες ρυθμίζονται οι περιουσιακές ή προσωπικές σχέσεις ζώντων προσώπων. Έτσι ένα ίδρυμα για παράδειγμα, μπορεί να ιδρυθεί από μια δωρεά. Όμως η ιδρυτική πράξη μπορεί να αποτελεί δικαιοπραξία « αιτία θανάτου ». Δηλαδή τα αποτελέσματά της παράγονται μετά το θάνατο των δικαιοπρακτούντων. Με αυτές τις δικαιοπραξίες ρυθμίζονται οι έννομες σχέσεις ενός φυσικού προσώπου για το χρόνο μετά το θάνατό του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαθήκη.

Η εν ζωή δικαιοπραξία πάντοτε πρέπει να γίνεται με συμβολαιογραφική πράξη, όπου θα ορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, το ποσό της περιουσίας που διατίθεται για το σκοπό αυτό, την οργάνωση του ιδρύματος, η οποία μπορεί να αλλάξει ή να συμπληρωθεί με το προεδρικό διάταγμα.

Η έγκριση της σύστασης του ιδρύματος, γίνεται με την σύμπραξη της Πολιτείας, η οποία έχει τη μορφή προεδρικού διατάγματος. Η έγκριση του ιδρύματος προκαλείται αυτεπάγγελτα από την αρμόδια αρχή, δηλαδή από το Υπουργείο που συσχετίζεται με το σκοπό του ιδρύματος. Επί παραδείγματι, από το Υπουργείο Οικονομικών στην περίπτωση που το ίδρυμα εξυπηρετεί κοινωφελή σκοπό. Το αρμόδιο Υπουργείο ελέγχει τη νομιμότητα αλλά και το σκοπό σύστασης του ιδρύματος. Στη συνέχεια, το προεδρικό διάταγμα δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και έτσι το ίδρυμα αποκτά νομική προσωπικότητα.

Αναφορικά, τώρα με τον τρόπο οργάνωσης του ιδρύματος, προβλέπεται στην ιδρυτική πράξη ή στο προεδρικό διάταγμα, ενώ η διοίκησή του υπακούει στις γενικές διατάξεις του ΑΚ που ρυθμίζουν τα νομικά πρόσωπα.

Η λήξη του ιδρύματος, επέρχεται αυτοδίκαια στις περιπτώσεις που ορίζει η ιδρυτική του πράξη ή ο οργανισμός ή με προεδρικό διάταγμα. Έπειτα ακολουθεί και η εκκαθάριση. Για την λήξη του ιδρύματος θα πρέπει να συντρέχουν ορισμένοι λόγοι. Πρώτον, ο σκοπός για τον οποίο συστάθηκε έχει εκπληρωθεί ή έχει εγκαταλειφθεί ή έχει κριθεί ανέφικτος και δεύτερον εάν το ίδρυμα έχει πάψει να εξυπηρετεί το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε ή η λειτουργία του είναι παράνομη, ανήθικη ή αντιτίθεται στη δημόσια τάξη.

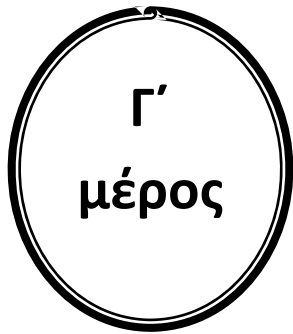
- **Επιτροπή Εράνων**

Η επιτροπή εράνων είναι ένωση τουλάχιστον πέντε φυσικών προσώπων, η οποία έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα και έχει σαν στόχο τη συλλογή χρημάτων ή αντικειμένων με έρανο ή γιορτές ή άλλα παρεμφερή μέσα για την εκπλήρωση ορισμένου δημόσιου ή κοινωφελούς σκοπού.

Προκειμένου να συσταθεί η επιτροπή εράνων απαιτείται μια συστατική πράξη. Μια γραπτή συμφωνία πέντε τουλάχιστον προσώπων που δηλώνουν ότι βούλονται να συστήσουν την επιτροπή. Επιπλέον, απαιτείται η έκδοση του εγκριτικού προεδρικού διατάγματος. Το προεδρικό διάταγμα προκαλείται από το αρμόδιο Υπουργείο, δηλαδή από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, αφού οι επιτροπές εράνων επιτελούν φιλανθρωπικούς σκοπούς. Το προεδρικό διάταγμα, ορίζει τα μέλη της επιτροπής και ταυτόχρονα αποτελεί τον οργανισμό της. Με άλλα λόγια, καθορίζει την έδρα, το έργο της και τον απαιτούμενο χρόνο ολοκλήρωσης του έργου της. Αφού εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα, στη συνέχεια

δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και έτσι σηματοδοτείται η απαρχή της νομικής προσωπικότητας της επιτροπής εράνων.

Όσον αφορά στην διάλυσή της, εκείνη προκαλείται αυτοδίκαια, στην περίπτωση που έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα που έχει οριστεί για την περάτωση του έργου της ή όταν τελειώσει το ίδιο το έργο της. Επίσης, δύναται να διαλυθεί και με προεδρικό διάταγμα, εφόσον το αποφασίσουν τα μέλη της ή εάν ο σκοπός της έχει αλλοτριωθεί, εγκαταλειφθεί ή θεωρηθεί ανέφικτος ή εάν αντίκειται στους νόμους και στη δημόσια τάξη.

**ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΟΠΩΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**

1. Τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου Όπως Ορίζονται Από Το Εμπορικό Δίκαιο

Όπως ήδη έχει προαναφερθεί, τα νομικά πρόσωπα που διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο, διακρίνονται με βάση τον σκοπό που επιτελούν, στην επίτευξη του οποίου αποβλέπουν με την δράση τους. Μέχρι εδώ έχουμε αναλύσει τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που υπάγονται στον Αστικό Κώδικα. Παρακάτω, θα ασχοληθούμε με τα νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με εκείνο δηλαδή που έχουν συσταθεί και επιδιώκουν την επίτευξη οικονομικού σκοπού. Τα εν λόγω νομικά πρόσωπα υπάγονται στο εμπορικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε την ομόρρυθμη, την ετερόρρυθμη, την ανώνυμη και την εταιρία περιορισμένης ευθύνης, καθώς και τους συνεταιρισμούς.

1.1 Εμπορικές Εταιρίες - Γενικά Εισαγωγικά Στοιχεία

Με τον όρο εταιρία καλούμε τη σύμβαση μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων, με την οποία επιδιώκεται η πραγμάτωση θεμιτού και κατά βάση οικονομικού σκοπού.

Προκειμένου να συσταθεί μια εταιρία θα πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Έγκυρη Σύμβαση, η οποία είναι αμοτεροβαρής ή πολυβαρής. Απαιτούνται δηλαδή περισσότερα του ενός πρόσωπα. Σε αντίθεση με άλλες χώρες, στην Ελλάδα δεν δύναται η δημιουργία εταιρίας από ένα μόνο πρόσωπο. Για να καταρτιστεί σύμβαση απαιτείται δικαιοπρακτική ικανότητα διενέργειας εμπορικών πράξεων ή απόκτηση της ιδιότητας του εμπόρου. Οι συμβαλλόμενοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του και να μην τελούν υπό δικαστική ή νομική απαγόρευση.
2. Κοινή εισφορά. Κάθε εταίρος οφείλει να συνεισφέρει περιουσιακό στοιχείο ή υλικό, για παράδειγμα χρήματα, ακίνητα, εμπορεύματα, εργασία. Βέβαια για την σύσταση της Α.Ε και της Ε.Π.Ε η προσωπική εργασία των εταίρων δεν λογίζεται ως κοινή εισφορά.
3. Σκοπός θεμιτός και κυρίως οικονομικός, δηλαδή να μην αντιβαίνει τα χρηστά ήθη και την δημόσια τάξη και να στοχεύει στην απόκτηση κέρδους ή αποφυγή ζημιάς ή περιορισμό δαπανών.
4. Εταιρική πρόθεση – διάθεση (Affectio Societatis)⁴ των εταίρων για την δημιουργία εταιρίας. Για παράδειγμα όταν ένας βιομήχανος συμφωνεί με τους υπαλλήλους του, ότι πέραν του μισθού τους θα λαμβάνουν και ποσοστά επί των κερδών, τότε δεν μπορούμε να κάνουμε λόγο για σύσταση εταιρίας, καθώς λείπει το στοιχείο της εταιρικής πρόθεσης – διάθεσης.

⁴ Σφακιανός, Εμπορικό Δίκαιο, σελ.123

Επιπλέον, οι εταιρίες διακρίνονται σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές. Προσωπικές είναι οι εταιρίες στις οποίες το πρόσωπο του εταίρου αποτελεί συστατικό στοιχείο για την λειτουργία της. Τέτοιες εταιρίες είναι η ετερόρρυθμη και η ομόρρυθμη, εξ' ου και ο θάνατος ενός προσώπου ή η πτώχευση επιφέρει λύση της εταιρίας, ενώ η είσοδος ή η έξοδος ενός εταίρου είναι δυνατή μόνο εάν υπάρχει συναίνεση όλων. Κεφαλαιουχικές είναι οι εταιρίες στις οποίες η συγκέντρωση του κεφαλαίου αποτελεί το ουσιαστικό στοιχείο για την λειτουργία της εταιρίας. Τέτοιες είναι η Α.Ε, η Ε.Π.Ε, ο συνεταιρισμός και η ετερόρρυθμη εταιρία κατά μετοχές. Σε αυτές τις εταιρίες ο θάνατος ή η πτώχευση κάποιου εταίρου, δεν επιφέρει καμιά μεταβολή στο πρόσωπο της εταιρίας, ενώ η είσοδος και η έξοδος των εταίρων είναι ελεύθερη.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν οι εμπορικές εταιρίες που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, οι οποίες όμως δεν αφορούν την παρούσα εργασία. Υπάρχουν επίσης και οι εμπορικές εταιρίες που διαθέτουν νομική προσωπικότητα, οι οποίες τηρούν ορισμένους όρους, όπως ορίζονται από το νόμο και έχουν ταχθεί να υπηρετούν ένα συγκεκριμένο σκοπό. Μετά την σύναψη της εταιρικής σύμβασης και την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας, δημιουργείται το νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι ανεξάρτητο από το φυσικό πρόσωπα των ιδρυτών και των μελών του και έχει δική του περιουσία, δικό του όνομα, δική του ιθαγένεια και δική του έδρα. Η βούλησή του εκφράζεται από τα όργανά του και είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

1.2 Ομόρρυθμη Εταιρία

1.2.Α. Ορισμός Και Επωνυμία

Ομόρρυθμη καλείται η εταιρία εκείνη, στην οποία όλοι οι εταίροι ευθύνονται προσωπικώς, δηλαδή κάθε ένας από αυτούς ευθύνεται για τις υποχρεώσεις που ανέλαβε ο άλλος, εφόσον ενέργησε για λογαριασμό της εταιρίας και με το όνομα της εταιρίας, όταν διαπραγματεύτηκε ο ίδιος. Ευθύνονται, απεριόριστως, δηλαδή δεν ευθύνονται μονάχα για το ποσοστό της συμμετοχής του, αλλά και πέρα από αυτό, για ολόκληρη την ατομική τους περιουσία. Ευθύνονται μάλιστα και αλληλεγγύως, δηλαδή εάν ένας από αυτούς δεν έχει ατομική περιουσία, υποχρεούνται οι άλλοι ή και ένας μόνο από αυτούς, να καταβάλλει το οφειλόμενο ποσό στους δανειστές της εταιρίας. Με άλλα λόγια, οι δανειστές μπορούν να ζητήσουν την πληρωμή του χρέους από κάθε εταίρο χωριστά, αρκεί να υπάρχει ένας αξιόχρεος εταίρος. Εκείνος με την σειρά του μπορεί να προβάλλει ένσταση της δίζησης (προτίμησης) και να ζητήσει από τους εταιρικούς δανειστές να αποταθούν πρωτίστως στην εταιρία και αν δεν ικανοποιηθούν από την περιουσία της, να στραφούν εναντίον του.

Η εταιρική επωνυμία αφορά το όνομα με το οποίο η εταιρία είναι γνωστή στο κοινό, συμβάλλεται, αποκτά δικαιώματα και υπόκειται σε υποχρεώσεις. Μπορεί να αποτελείται από τα ονόματα όλων ομόρρυθμων εταίρων, μόνο μερικών ή και ενός, ενώ οι παραλειπόμενοι δηλώνονται από την φράση « και Σία » ή « και Συντροφία ». Έτσι το όνομα μιας ομόρρυθμης εταιρίας μπορεί να είναι το εξής: « Α. Παπαδόπουλος και Σία ».

Εάν όμως στην επωνυμία τεθεί το όνομα ενός προσώπου ξένο προς τη εταιρία, τότε οι εταίροι διώκονται για απάτη και πλαστογραφία, αφού για να αυξήσουν την εμπορική τους πίστη, χρησιμοποιούν τα ονόματα ανθρώπων που δεν συμμετέχουν σ' αυτήν. Εάν όμως το πρόσωπο είναι ενήμερο για την χρήση του ονόματός του ή το ανέχεται, διώκεται και το ίδιο για το πταίσμα της ανοχής.

Το όνομα ενός αποθανόντα εταίρου δύναται να διατηρηθεί, εφόσον συναινούν σ' αυτό όλοι οι εταίροι και οι κληρονόμοι του. Για την σύσταση της Ο.Ε δεν είναι απαραίτητη η επωνυμία. Μπορεί λοιπόν να υπάρχει εταιρία χωρίς επωνυμία, οπότε ο διαχειριστής υποχρεούται να αναφέρει ονομαστικά τους εταίρους, αφού τότε θεωρείται ότι συμβάλλεται και εξουσιοδότηση όλων. Εάν όμως υπάρχει επωνυμία, θα πρέπει να αναφέρεται σε κάθε συνδιαλλαγή της εταιρίας, διαφορετικά θα πρέπει με άλλον τρόπο να αποδεικνύεται ότι η πράξη διενεργείται για λογαριασμό της εταιρίας. Ο εταίρος που αποχωρεί, εξακολουθεί να ευθύνεται για όλες τις αναληφθείσες εταιρικές υποχρεώσεις προς την αποχώρησή του.

1.2.B. Σύσταση Ο.Ε

Προκειμένου να συσταθεί η ομόρρυθμη εταιρία απαιτείται:

- i. Έγγραφο είτε δημόσιο (συμβολαιογραφικό), είτε ιδιωτικό. Το έγγραφο πρέπει να είναι υποχρεωτικά δημόσιο όταν, ένας έτερος μεταβιβάζει ακίνητο στην εταιρία ή όταν συστήνεται χρηματιστηριακή Ο.Ε. το έγγραφο περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την σύσταση και τη λειτουργία της Ο.Ε, δηλαδή τα ονοματεπώνυμα των διαχειριστών της, το είδος και την αξία των εισφορών, την διάρκεια σύστασης της εταιρίας και όποια άλλα στοιχεία κρίνουν οι έτεροι ότι είναι απαραίτητα για την εύρυθμη λειτουργία της Ο.Ε.
- ii. Χρειάζεται καταχώρηση της περίληψης του εγγράφου σε ειδικό βιβλίο στο Πρωτοδικείο του τόπου, όπου θα εδράζεται η Ο.Ε. Για την πράξη δεν χρειάζεται περίληψη, αλλά παραδίδεται στο γραμματέα του Πρωτοδικείου αντίγραφο του καταστατικού εντός δύο εβδομάδων από την ημερομηνία, το οποίο αριθμείται και βιβλιοδετείται στο τέλος κάθε έτους μαζί με άλλα καταστατικά. Στη περίπτωση που η εταιρία ιδρύει και υποκαταστήματα, αντίγραφα του καταστατικού αποστέλλονται και στα κατά τόπους Πρωτοδικεία.
- iii. Τοιχοκόλληση της περίληψης του εγγράφου στην αίθουσα του ακροατηρίου του Πρωτοδικείου επί τρεις μήνες. Όταν παρέρθει το τρίμηνο η εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα. Το καταστατικό σύστασης της εταιρίας τοιχοκολλάται στην πινακίδα του Πρωτοδικείου ή στις μεγάλες πόλεις, παραλείπεται εντελώς. Για να τροποποιηθεί το καταστατικό απαιτείται ομοφωνία των εταίρων, εκτός εάν το καταστατικό ορίζει πλειοψηφία και τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας.

Στην περίπτωση μη σύνταξης καταστατικού ή μη τήρησης των διατυπώσεων δημοσιότητας, οι έτεροι μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη εταιρίας με μάρτυρες ή με όρκο, αλλά δεν μπορούν να αποδείξουν τις σχέσεις τους με τρίτους.

Οι τρίτοι μπορούν να αποδείξουν την ανυπαρξία εταιρίας, στηριζόμενοι μονάχα στην μη σύνταξη καταστατικού ή παράληψη των νομικά προβλεπόμενων διατυπώσεων διασημότητας. Επομένως το καταστατικό υποδηλώνει εκ των πραγμάτων την ύπαρξη της εταιρίας, άρα και η σύνταξή του είναι προς το συμφέρον των εταίρων.

1.2.Γ. Διοίκηση Της Ο.Ε

Η διοίκηση της Ο.Ε συνήθως ανατίθεται σε ένα ή περισσότερα άτομα, τον διαχειριστή ή στους διαχειριστές. Ο διαχειριστής αντιπροσωπεύει την εταιρία εξωδίκως και δικαστικώς, συμβάλλεται με το όνομα και ενεργεί για λογαριασμό της εταιρίας, δεσμεύει και απαλλάσσει την εταιρία με την υπογραφή του. Διαχειριστής μπορεί να είναι ένας ομόρρυθμος εταίρος ή ξένο προς την εταιρία πρόσωπο ή ακόμη και κάποιος πτωχεύσας έμπορος. Ο διαχειριστής ορίζεται από το καταστατικό ή με πλειοψηφική απόφαση των εταίρων.

Απαξ και διοριστεί διαχειριστής, οι ομόρρυθμοι έτεροι δεν έχουν το δικαίωμα να αναμειγνύονται στη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων. Μπορούν μόνο να ελέγχουν και να εποπτεύουν, να ζητούν λογοδοσία. Η θέση του διαχειριστή μπορεί να είναι αμειβόμενη και στην περίπτωση διαχειριστή – εταίρου δύναται να λαμβάνει κέρδη. Εάν δεν οριστεί διαχειριστής, όλοι οι έτεροι θεωρούνται διαχειριστές, οπότε για μια πράξη απαιτείται ομοφωνία, όπως ορίζεται στον ΑΚ ή εάν παραληφθεί η πράξη, το αποτέλεσμα θα είναι η ζημιά της εταιρίας και θα χρειαστεί η λήψη επείγοντων μέτρων.

Εάν ο διορισθείς διαχειριστής είναι ομόρρυθμος έτερος και αυτό αναφέρεται στο καταστατικό τότε ανακαλείται μόνο με ομόφωνη απόφαση των εταίρων και εφόσον συντρέχει σοβαρός λόγος. Εάν είναι τρίτος, δύναται να ανακληθεί με ομοφωνία των εταίρων ή με πλειοψηφική τους απόφαση, εφόσον κάτι τέτοιο ορίζεται στο καταστατικό. Η ανάκληση για να έχει αποτέλεσμα προς τρίτους πρέπει να δημοσιευθεί.

Οι αρμοδιότητες του διαχειριστή και η έκτασή τους ορίζονται από το καταστατικό. Ο διαχειριστής ευθύνεται για κάθε αμέλεια και υπέρβαση του καταστατικού, ενώ είναι υποχρεωμένος να δίνει κάθε πληροφορία στους εταίρους και να λαμβάνει τις συμβουλές τους, χωρίς να δεσμεύεται ότι θα τις ακολουθήσει.

Η Ο.Ε ευθύνεται έναντι τρίτων για τις δικαιοπραξίες του διαχειριστή και εφόσον αυτός ενέργησε στα πλαίσια της εξουσίας του με το όνομα και για λογαριασμό της εταιρίας, αλλά και για τις αδικοπραξίες ή παραλήψεις του, οι οποίες τελέστηκαν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Μάλιστα, στην προαναφερθείσα περίπτωση ευθύνεται και ο ίδιος ο διαχειριστής προσωπικά και μάλιστα εξ'ολοκλήρου.

1.2.Δ. Λύση Και Εκκαθάριση Της Ο.Ε

Προκειμένου να επέλθει η λύση της Ο.Ε, θα πρέπει να συντρέχουν ορισμένοι λόγοι, στους οποίους θα αναφερθούμε στην παρούσα ενότητα. Πρώτον, εάν έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα για το οποίο έχει συσταθεί, εκτός εάν πριν την λήξη της έχει αποφασιστεί παράταση της λειτουργίας της, οπότε και απαιτείται αναδημοσίευση της περίληψης καθώς τροποποιείται το καταστατικό της και θα πρέπει να λάβουν γνώση τρίτοι. Δεύτερον, με την καταγγελία της σύμβασης από εταίρους. Στην περίπτωση Ο.Ε αορίστου διάρκειας, η λύση δεν θα πρέπει να είναι παράκαιρη γιατί τότε θα ευθύνεται και για τις ζημιές των υπόλοιπων εταίρων, λόγω της παράκαιρης λύσης. Στην περίπτωση Ο.Ε περιορισμένης διάρκειας, απαιτείται εκτός από την καταγγελία και η ύπαρξη σπουδαίου λόγου, επίσης με ομόφωνη απόφαση των εταίρων ή τον θάνατο ενός εταίρου, εκτός αν έχει προ αποφασιστεί ότι η Ο.Ε θα συνεχίσει να υπάρχει μεταξύ των επιζώντων και των κληρονόμων.

Ακόμα, εάν πτωχέυσει ένας έτερος και δεν υπάρχει συμφωνία συνέχιση της εταιρίας από τους υπόλοιπους εταίρους, όταν η εταιρία έχει εκπληρώσει το σκοπό της ή όταν η πραγμάτωση του σκοπού της κρίνεται αδύνατη.

Μετά την λύση ακολουθεί η διαδικασία εκκαθάρισης, οπότε η δικαιοδοσία του διαχειριστή παύει να ισχύει και ορίζεται εκκαθαριστής ή εκκαθαριστές. Κατά την διαδικασία της εκκαθάρισης η Ο.Ε αποτελεί νομικό πρόσωπο για χάρη της εκκαθάρισης.

Ο εκκαθαριστής ορίζεται με ομόφωνη απόφαση των εταίρων. Εάν όμως υπάρχει διαφωνία μεταξύ τους, τότε ο εκκαθαριστής αντικαθίσταται ή διορίζεται από το δικαστήριο ύστερα από αίτηση του εταίρου, αν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι. Μάλιστα, μπορεί να μην διοριστεί καθόλου εκκαθαριστής, οπότε εκκαθαριστές θεωρούνται όλοι οι ομόρρυθμοι εταίροι. Η θέση του εκκαθαριστή είναι αμειβόμενη. Για να μην καθυστερήσει η εκκαθάριση, η αμοιβή του ορίζεται κατ' αποκοπή και όχι κατά χρόνο.

Ο εκκαθαριστή οφείλει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Να συντάξει απογραφή και να ορίσει το ενεργητικό και το παθητικό της εταιρίας.
2. Να επιστρέψει στους δικαιούχους ως έχουν τα πράγματα που είχαν δοθεί στην εταιρία για χρήση.
3. Να κάνει αναγκαστική εκποίηση κινητών και ακίνητων πραγμάτων της εταιρίας όπως ορίζουν οι διατάξεις του πλειστηριασμού.
4. Να αποπληρώσει τα εταιρικά χρέη προς τρίτους και προς τους ίδιους τους εταίρους. Σε περίπτωση που η περιουσία της εταιρίας δεν επαρκεί μπορεί να δηλώσει παύση πληρωμών, άρα η εταιρία κηρύσσει πτώχευση ή μπορεί να ζητήσει την καταβολή συμπληρωματικών εισφορών από τους εταίρους ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής τους στις ζημιές.
5. Όταν εκπληρωθούν όλες οι υποχρεώσεις προς τους πιστωτές της εταιρία, ο διαχειριστής επιστρέφει τις εισφορές των εταίρων. Εάν πρόκειται για είδος, να το επιστρέψει αυτούσιο ή έστω την αξία που είχε κατά το χρόνο εισφοράς του.
6. Μετά την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών, οφείλει να μοιράσει τα εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού ή αναλογικά με τη συμμετοχή των εταίρων στα κέρδη.

Μετά την λήξη της εκκαθάρισης ο εκκαθαριστής, παραδίδει τα λογιστικά βιβλία για φύλαξη σε έναν από τους εταίρους, εάν υπάρχει ομοφωνία ή σε όποιον ορίσει το δικαστήριο σε περίπτωση διαφωνίας.

Τέλος, μια σημαντική συνέπεια της λύσης της εταιρίας, μόνο όποιος διαθέτει νομική προσωπικότητα, είναι η έναρξη της 51 έτους παραγραφής του άρθρου 64 του Εμπορικού Νόμου. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο « κάθε αγωγή των τρίτων έναντι των εταίρων για χρέη εταιρικά παραγράφεται, έπειτα από πάροδο 5 ετών από την λύση της εταιρίας ». Για να ισχύσει όμως αυτό, πρέπει η λύση της εταιρίας να δημοσιευθεί.

1.3 Ετερόρρυθμη Εταιρία

Ετερόρρυθμη εταιρία ονομάζεται η εταιρία στην οποία ένας ή και περισσότεροι εταίροι ευθύνονται προσωπικώς, απεριορίστως και αλληλεγγύως και ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται μόνο μέχρι το ποσό της συμμετοχής τους. Επομένως στην Ετερόρρυθμη Εταιρία υπάρχουν δύο ειδών εταίροι. Οι ομόρρυθμοι και οι ετερόρρυθμοι εταίροι. Σε περίπτωση που σε μια Ετερόρρυθμη Εταιρία υπάρχουν πολλοί ομόρρυθμοι εταίροι και μονάχα ένας ετερόρρυθμος εταίρος, σε περίπτωση αποχώρησης του τελευταίου η εταιρία μετατρέπεται σε ομόρρυθμη.

Σχετικά με την επωνυμία της Ομόρρυθμης Εταιρίας, εκείνη αποτελείται από τα ονόματα των ομόρρυθμων εταίρων ή ενός εξ αυτών και οι υπόλοιποι δηλώνονται με την επωνυμία « και Σια ». Σύμφωνα με το άρθρο 25 του Εμπορικού Νόμου, απαγορεύεται να τεθεί στην επωνυμία της Ετερόρρυθμης Εταιρίας το όνομα του ετερόρρυθμου εταίρου γιατί τότε θα ευθύνεται κι αυτός προσωπικά απεριορίστα και αλληλέγγυα.

Διαχειριστές της Ετερόρρυθμης Εταιρίας μπορεί να είναι μόνο ομόρρυθμοι εταίροι ή ξένα προς αυτήν άτομα. Όμως ένας ετερόρρυθμος εταίρος δεν μπορεί να τεθεί διαχειριστής. Η απαγόρευση αυτή έχει ως στόχο την αποφυγή σύγχυσης προς τρίτους, ώστε να μην εκλαμβάνουν τον ετερόρρυθμο εταίρο απεριορίστως ευθυνόμενο και του καταλογίσουν περισσότερες ευθύνες από όσες του αναλογούν. Αποβλέπει δηλαδή στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων των τρίτων.

Επομένως ο ετερόρρυθμος εταίρος είναι απλώς χρηματοδότης και δεν μπορεί να προσφέρει διαχειριστικό έργο. Όμως έχει το δικαίωμα να ψηφίζει για κάθε εταιρική υπόθεση, να συμμετέχει στις διασκέψεις και να απαιτεί ανάκληση του διαχειριστή.

Αναφορικά με την ίδρυση, λειτουργία, λύση και εκκαθάριση ισχύουν οι διατάξεις που αναλύθηκαν για τις ομόρρυθμες εταιρίες. Επιλογικά η Ετερόρρυθμη Εταιρία διαφέρει από την ομόρρυθμη εταιρία, γιατί υπάρχουν ένας ή περισσότεροι εταίροι, που ευθύνονται μέχρι το ποσό συμμετοχής τους, ενώ όπως έχει ήδη αναφερθεί όλοι οι εταίροι ευθύνονται προσωπικώς, αλληλεγγύως και απεριορίστως. Επίσης η Ετερόρρυθμη Εταιρία διαφέρει από την Ε.Π.Ε, όπου όλοι οι εταίροι ανεξαιρέτως ευθύνονται μέχρι το ποσό συμμετοχής τους, ενώ στην Ετερόρρυθμη Εταιρία υπάρχει ένας τουλάχιστον εταίρος που ευθύνεται και πέραν της συμμετοχής του και είναι ομόρρυθμος εταίρος.

1.4 Ανώνυμη Εταιρία

Αν θέλουμε να ορίσουμε την Ανώνυμη Εταιρία θα λέγαμε ότι είναι μια εταιρία, της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές οι οποίες στην αρχή μπορούν να μεταβιβαστούν και οι εταίροι (μέτοχοι) ευθύνονται μέχρι το ποσό της συμμετοχής τους.

Συνοψίζοντας λοιπόν τα βασικά γνωρίσματα της Ανώνυμης Εταιρίας, το κεφάλαιό της είναι διαιρεμένο σε ίσα μερίδια, τις μετοχές. Οι εν λόγω μετοχές αρχικά είναι μεταβιβασμένες, γιατί στη συνέχεια η μεταβίβασή τους μπορεί να καταστεί δυσκολότερη λόγω ορισμένων διατάξεων στο καταστατικό. Για παράδειγμα μπορεί να έχει οριστεί ότι οι μετοχές θα μεταβιβάζονται μόνο σε εξ αίματος συγγενείς του ιδρυτή της. Όμως η μεταβίβασή τους δε δύναται να

απαγορευτεί εντελώς. Οι μέτοχοι ευθύνονται μέχρι το ποσό της συμμετοχής τους, δηλαδή μέχρι το ποσό της αξίας των μετοχών τους.

Τυπικά, η Ανώνυμη Εταιρία είναι πάντοτε έμπορος αφού έχει περιβληθεί με τον τύπο της εν λόγω εμπορικής εταιρίας, ακόμα και όταν αυτή ασχολείται με αστικές πράξεις, όπως ένα κτηματομεσιτικό γραφείο ή μια αγροτική καλλιέργεια. Η επωνυμία της φέρει τη φράση « Ανώνυμη Εταιρία » και το αντικείμενο της ενασχόλησης της για παράδειγμα « Ανώνυμη Εταιρία Γεωργίας και Προϊόντων ». Μπορεί ακόμη να φέρει και το όνομα ενός από τους ιδρυτές της. « Ανώνυμη Εταιρία Τσιμέντων Α. Γρηγορίου και Σια ».

Μια Ανώνυμη Εταιρία εδράζεται όπου βρίσκεται το Διοικητικό της Συμβούλιο και όχι στον τόπο που βρίσκονται οι εγκαταστάσεις της. Οι ασφαλιστικές και οι τραπεζικές επιχειρήσεις περιβάλλονται υποχρεωτικά τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρίας.

Επιχειρώντας μια ιστορική αναδρομή για να εντοπίσουμε την ιστορική περίοδο κατά την οποία έκανε την εμφάνισή της η Ανώνυμη Εταιρία θα συναντήσουμε δυσκολίες. Το 1407 στη Γένοβα της Ιταλίας ιδρύθηκε η « Τράπεζα του Αγίου Γεωργίου » και το κεφάλαιό της χωριζόταν σε μετοχές ενώ κάθε εταίρος είχε ευθύνη μέχρι το ποσό της εισφοράς του.

Βέβαια ο θεσμός της Ανώνυμης Εταιρίας καθιερώθηκε κυρίως τον 17^ο και 18^ο αιώνα, όταν οι Ευρωπαϊκές χώρες, θέλοντας να εκμεταλλευτούν συστηματικά τις παρθένες οικονομικά χώρες της Ανατολής, ίδρυσαν μεγάλους οικονομικούς οργανισμούς, οι οποίοι υπό την κυβερνητική εποπτεία κάθε χώρας, προσανατολίζονταν στη συσσώρευση μεγάλων κεφαλαίων. Έτσι σε Ολλανδία και Αγγλία δημιουργήθηκαν τεράστιοι οικονομικοί οργανισμοί με δημόσιο πάντα χαρακτήρα.

Επίσης η πρώτη νομοθετική ρύθμιση της Ανώνυμης Εταιρίας με τη σημερινή της μορφή εντοπίζεται στον Code du Commerce (Κώδικας Εμπορίου) του Μεγάλου Ναπολέοντα, ο οποίος εισήχθη στην Ελλάδα το 1822 και μέσα σε 11 άρθρα συγκέντρωνε το νομικό καθεστώς των Ανώνυμων Εταιριών. Βέβαια με την πάροδο του χρόνου τα άρθρα αυτά αποδείχθηκαν ανεπαρκή, για να αντιμετωπίσουν τα αναδυόμενα προβλήματα. Γι αυτό συντάχθηκαν πολλά νομοσχέδια μέχρι να ψηφιστεί τελικά ο βασικός νόμος το 1920, νόμος 2190/920, ο οποίος περιλαμβάνει πλέον 72 άρθρα.⁵

1.4.Α. Σύσταση Ανώνυμης Εταιρίας

Προκειμένου να συσταθεί μια Ανώνυμη Εταιρία πρέπει να ισχύουν ορισμένες προϋποθέσεις.

- Η σύναψη του καταστατικού
- Η ανάληψη μετοχών
- Η έγκριση του καταστατικού και άδεια λειτουργίας της Ανώνυμης Εταιρίας από τη διοίκηση
- Η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας, όπως προβλέπονται από τον νόμο.

⁵ Σφακιανός, Εμπορικό Δίκαιο, σελ.141

Το καταστατικό της Ανώνυμης Εταιρίας

Το καταστατικό της Ανώνυμης Εταιρίας αποτελεί συστατικό έγγραφο και οφείλει να έχει τον τύπο συμβολαιογραφικού εγγράφου. Η δικαιοπραξία που συντελείται ονομάζεται ίδρυση της Ανώνυμης Εταιρίας. Για την ίδρυση της απαιτούνται τουλάχιστον δύο άτομα, τα οποία θα υπογράψουν το καταστατικό και θα ονομάζονται ιδρυτές της Ανώνυμης Εταιρίας. Κατά την υπογραφή του καταστατικού πρέπει να είναι παρών και δικηγόρος. Η ίδρυση της Ανώνυμης Εταιρίας είναι εμπορική πράξη. Άρα ο ιδρυτής της πρέπει να είναι άτομο που να μπορεί να εκτελεί εμπορικές πράξεις. Ο ιδρυτής μπορεί να είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 ν. 2190, το καταστατικό πρέπει να περιλαμβάνει κάποια ουσιώδη στοιχεία, ενώ η απουσία έστω και ενός εξ αυτών καθιστά άκυρη την εταιρία.

Καταρχάς θα πρέπει να αναφέρεται η επωνυμία της εταιρίας, η οποία θα βρίσκεται σε αντιστοιχία με το σκοπό της, θα περιλαμβάνει υποχρεωτικά τις λέξεις « Ανώνυμος Εταιρία » ή τη σύντμησή « Α.Ε. » και μπορεί επίσης να φέρει το ονοματεπώνυμο του ιδρυτή της ή κάποιου άλλου φυσικού προσώπου ή προσωπικής εταιρίας. Επιπλέον, στην περίπτωση που ο σκοπός της εταιρίας εκτείνεται σε πολλά αντικείμενα η επωνυμία μπορεί να περιλαμβάνει μονάχα τα κυριότερα. Εξάλλου και στην περίπτωση διεύρυνσης της εταιρίας δεν συνεπάγεται και αλλαγή της επωνυμίας. Η επωνυμία μπορεί να εκφράζεται σε ξένη γλώσσα με πιστή μετάφραση ή με λατινικούς χαρακτήρες.

Στη συνέχεια ο σκοπός της εταιρίας πρέπει να καθορίζεται από το καταστατικό. Γίνεται όμως δεκτό να προκύπτει εμμέσως από άλλες διατάξεις του καταστατικού. Ο σκοπός πρέπει να είναι σαφής, να μην αντίκειται στους νόμους και στα χρηστά ήθη.

Η έδρα της εταιρίας πρέπει να ορίζεται σε δήμο της ελληνικής επικράτειας. Αν στο καταστατικό δεν υπάρχει ρητή αναφορά στην έδρα, τότε έδρα θεωρείται ο τόπος όπου εδράζεται η διοίκηση. Η έδρα είναι σημαντικό στοιχείο, αφού ορίζει την εθνικότητα της Ανώνυμης Εταιρίας, την δικαιοδοσία της και τον τόπο όπου υποχρεωτικά συγκαλείται η γενική συνέλευση και συνεδριάζει το διοικητικό συμβούλιο. Στην περίπτωση που επιθυμείται αλλαγή της έδρας της Ανώνυμης Εταιρίας απαιτείται τροποποίηση του καταστατικού με απόφαση της γενικής συνέλευσης, εφόσον έχει απαρτία και η απόφαση είναι πλειοψηφική. Αν η έδρα θα μεταφερθεί εκτός Ελλάδας, χρειάζεται ενισχυμένη απαρτία και πλειοψηφία, καθώς πρόκειται να αλλάξει η εθνικότητά της.

Η διάρκεια της Ανώνυμης Εταιρίας δεν εννοείται ότι μπορεί να είναι αορίστου χρόνου, αλλά μπορεί και να προκύπτει έμμεσα από τον σκοπό της σύστασης της. Για παράδειγμα, αν μια εταιρία έχει συσταθεί για την ανέγερση ενός οικοδομήματος, η διάρκεια της συμπεραίνουμε ότι ισχύει μέχρι την αποπεράτωση του αναληφθέντος έργου.

Ανάληψη Μετοχών

Η ανάληψη μετοχών, δηλαδή η κάλυψη του εταιρικού κεφαλαίου, αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για τη σύσταση της Ανώνυμης Εταιρίας. Η κάλυψη του κεφαλαίου πρέπει να είναι ολοσχερής, διότι η μη έγκαιρη κάλυψη του εταιρικού κεφαλαίου θα έχει ως συνέπεια την ανάκληση της σχετικής άδειας της διοίκησης.

Έγκριση του καταστατικού και χορήγηση Άδειας Λειτουργίας

Προκειμένου να συσταθεί και να τεθεί σε ισχύ η Ανώνυμη Εταιρία απαιτείται η έγκριση του καταστατικού από τη διοίκηση και η χορήγηση σχετικής άδειας. Η άδεια είναι η πράξη της διοίκησης, σύμφωνα με την οποία συναινεί στη σύσταση της εταιρίας, ενώ η έγκριση αποτελεί διοικητική πράξη κατά την οποία βεβαιώνεται ότι το καταστατικό έχει συνταχθεί σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος.

Έργο της διοίκησης είναι να εξετάσει εάν οι ιδρυτές έχουν την ικανότητα για την ίδρυση της Ανώνυμης Εταιρίας, αν το καταστατικό της εταιρίας συμφωνεί με τις διατάξεις του νόμου 2190 και την υπόλοιπη νομοθεσία, αν το αντικείμενο και ο σκοπός της εταιρίας είναι θεμιτός, αν θίγονται τα ατομικά δικαιώματα των μετόχων και κατά πόσο ελλοχεύει κίνδυνος για το συναλλακτικό κοινό ή για τους μετόχους από μη ευκρινώς διατυπωμένες ή παγιδευτικές διατάξεις του καταστατικού. Ο εν λόγω έλεγχος έχει προληπτικό χαρακτήρα και διεξάγεται για να προστατεύσει όσους ενδέχεται να ζημιωθούν από την σύσταση της Ανώνυμης Εταιρίας.

Η έγκριση και αδειοδότηση παρέχεται από τους κατά τόπους αρμόδιους νομάρχες, έπειτα από αίτηση των ιδρυτών της εταιρίας. Αρμόδιος είναι ο νομάρχης στην περιφέρεια της νομαρχίας, του οποίου ορίστηκε η έδρα της εταιρίας. Οι ιδρυτές θα πρέπει να υποβάλλουν στο νομάρχη δύο αντίγραφα του συμβολαίου προς έγκριση. Στη συνέχεια ο νομάρχης εφόσον είναι όλα σύμφωνα με το νόμο, υποχρεούται να εκδώσει την απόφαση για τη σύσταση της Ανώνυμης Εταιρίας. Σε περίπτωση μη έκδοσης της άδειας ή απόρριψης του καταστατικού, οι ιδρυτές της Ανώνυμης Εταιρίας μπορούν να προσφύγουν στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Η απόρριψη από το νομάρχη της αίτησης για την έκδοση άδειας ή για την έγκριση τροποποίησης του καταστατικού ή για την εγκατάσταση υποκαταστήματος αλλοδαπής εταιρίας στην Ελλάδα γίνεται μετά από γνώμη της Επιτροπής Ανώνυμης Εταιρίας, η οποία αποτελείται από πέντε μέλη και βρίσκεται σε απαρτία όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον τρία μέλη της.

Διατυπώσεις Δημοσιότητας

Μετά την έγκριση του καταστατικού και την χορήγηση της σχετικής άδειας λειτουργίας της Ανώνυμης Εταιρίας, η αρμόδια υπηρεσία της νομαρχίας εγγράφει τη νεοσυσταθείσα Ανώνυμη Εταιρία στο ειδικό μητρώο Ανώνυμων Εταιριών που τηρείται στη νομαρχία και αποστέλλει προς δημοσίευση στην εφημερίδα της κυβερνήσεως ανακοίνωση περί της σύστασης και καταχώρησης του καταστατικού της στο μητρώο Ανώνυμων Εταιριών.

Αφού καταχωρηθεί στο μητρώο, η Ανώνυμη Εταιρία αποκτά τη νομική της προσωπικότητα και δύναται να εγγραφεί στην αρμόδια οικονομική εφορία και να ξεκινήσει τις συναλλαγές της. Έγκριση και άδεια απαιτείται για κάθε τροποποίηση του καταστατικού της, η οποία υπόκειται στην ίδια δημοσιότητα.

Λόγοι Ακυρότητας της Ανώνυμης Εταιρίας

Ο νόμος ορίζει ορισμένες περιπτώσεις, όπου η Ανώνυμη Εταιρία μπορεί να κριθεί άκυρη μετά την καταχώρησή της στο μητρώο Ανώνυμων Εταιριών, έπειτα πάντα από δικαστική απόφαση όταν :

1. Το καταστατικό δεν έχει τη μορφή συμβολαιογραφικού εγγράφου.
2. Το καταστατικό δεν περιλαμβάνει διατάξεις που αναφέρονται στην επωνυμία, στο σκοπό και τον τρόπο καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου.
3. Ο σκοπός της εταιρίας αντίκειται στους νόμους ή προσβάλλει τη δημόσια τάξη.
4. Ο αριθμός των ιδρυτών είναι κάτω από δυο.
5. Όλοι οι ιδρυτές δεν είχαν κατά την υπογραφή της εταιρικής σύμβασης δικαιοπρακτική ικανότητα.

1.4.B. Η Διοίκηση της Ανώνυμης Εταιρίας

Ο νόμος 2190 ορίζει κατά τρόπο αναγκαστικό τα όργανα και τον τρόπο διοίκησης της Ανώνυμης Εταιρίας. Τα όργανα διοίκησης είναι η γενική συνέλευση των μετόχων , το διοικητικό συμβούλιο και οι ελεγκτές.

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων

Η γενική συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο της εταιρίας και αποφασίζει για κάθε θέμα που την αφορά. Οι αποφάσεις της εκφράζουν τη βούληση της εταιρίας και είναι δεσμευτικές για όλους τους εταίρους, ακόμη και για αυτούς που διαφωνούν ή απουσιάζουν.

Ο νόμος ορίζει τα θέματα για τα οποία η συνέλευση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, όπως η τροποποίηση του καταστατικού, η έγκριση ισολογισμού, η εκλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου και ελεγκτών, η διάθεση των ετησίων κερδών, η έκδοση ομολογιακού δανείου, η παράταση, η διάλυση της εταιρίας και ο διορισμός εκκαθαριστών.

Οι γενικές συνελεύσεις, ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο συνέρχονται, χωρίζονται σε είδη. Έτσι έχουμε τις τακτικές συνελεύσεις, τις έκτακτες, τις καταστατικές και τις συνελεύσεις των προνομιούχων μετόχων.

Πρώτον, η τακτική, η συνήθης γενική συνέλευση συνέρχεται υποχρεωτικά μια φορά το χρόνο και το αργότερο μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη της εταιρικής χρήσεως. Εγκρίνει τον ισολογισμό, αποφασίζει την απαλλαγή των μελών του διοικητικού συμβουλίου, την διάθεση των κερδών, την εκλογή νέων μελών στο διοικητικό συμβούλιο και το διορισμό των ελεγκτών για τη νέα χρήση.

Δεύτερον, η έκτακτη γενική συνέλευση συγκαλείται κάθε φορά που ο νόμος, το καταστατικό ή άλλοι απρόοπτοι λόγοι επιβάλλουν τη σύγκλησή της. Τέτοιου είδους λόγοι συνιστούν οι ακόλουθοι :

- Όταν η αξία του καθαρού ενεργητικού της εταιρικής περιουσίας μειωθεί κάτω από την αξία του μισού εταιρικού κεφαλαίου.
- Όταν οι ελεγκτές απαιτήσουν τη σύγκληση γενικής συνέλευσης.
- Όταν τη σύγκληση ζητήσουν οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το ½ του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου.

Τρίτον, η καταστατική γενική συνέλευση συγκαλείται και αποφασίζει για κρίσιμα θέματα που επιφέρουν μεταβολή στο καταστατικό, για παράδειγμα αλλαγή της εθνικότητας ή του σκοπού της εταιρίας, αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, συγχώνευση ή διάλυση της εταιρίας.

Τέταρτον, η συνέλευση των προνομιούχων μετόχων, απαρτίζεται από τους κατόχους των προνομιούχων μετοχών και δύναται να αποφασίζει μονάχα για την κατάργηση ή τον περιορισμό του προνομίου των προνομιούχων μετοχών. Προκειμένου να ληφθεί απόφαση χρειάζεται πλειοψηφία των $\frac{3}{4}$ του κεφαλαίου των προνομιούχων μετοχών που εκπροσωπείται στη συνέλευση.

Πέμπτον, υπάρχει και η καθολική συνέλευση κατά την οποία δεν τηρήθηκαν οι διατυπώσεις σύγκλισης της γενικής συνέλευσης, αλλά παρευρίσκονται σε αυτή όλοι οι μέτοχοι, δηλαδή εκπροσωπείται το σύνολο του κεφαλαίου.

Τρόπος Σύγκλισης της Γενικής Συνέλευσης

Η γενική συνέλευση συγκαλείται πάντοτε από το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο αποστέλλει πρόσκληση σε όλους τους μετόχους τουλάχιστον είκοσι μέρες πριν. Η σύγκλιση πρέπει να γίνει στην έδρα της εταιρίας, δεν είναι απαραίτητο να γίνει στο κατάστημα της εταιρίας αρκεί όμως το μέρος να βρίσκεται στην ίδια πόλη. Βέβαια ο νόμος ορίζει ότι η γενική συνέλευση μπορεί να συνέλθει και εκτός έδρας της Ανώνυμης Εταιρίας στην ημεδαπή χωρίς την προβλεπόμενη άδεια της διοίκησης εφόσον στη συνέλευση παρευρίσκονται μέτοχοι που εκπροσωπούν το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου και κανείς δεν φέρει αντίρρηση στην πραγματοποίηση της συνεδρίασης και στη λήψη αποφάσεων.

Η πρόσκληση θα πρέπει να περιλαμβάνει την ακριβή τοποθεσία, την ημέρα και την ώρα καθώς και τα θέματα ημερήσιας διάταξης με απόλυτη σαφήνεια. Η πρόσκληση θα πρέπει να τοιχοκολληθεί σε εμφανή θέση εντός του καταστήματος, είκοσι μέρες πριν τη διεξαγωγή της συνέλευσης, να δημοσιευτεί στο τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε, σε μια ημερήσια πολιτική εφημερίδα που εκδίδεται στην Αθήνα και κατά την κρίση του διοικητικού συμβουλίου, σε κάποιο τεύχος που έχει ευρύτερη κυκλοφορία σε ολόκληρη τη χώρα καθώς και σε μια οικονομική εφημερίδα. Ακόμα, ο νόμος ορίζει την « αυτόκλητη » γενική συνέλευση, η οποία συγκαλείται χωρίς να έχει προηγηθεί πρόσκληση για σύγκλιση, εάν στη συνέλευση παρευρίσκονται ή αντιπροσωπεύονται μέτοχοι που εκπροσωπούν το σύνολο του κεφαλαίου και κανείς δεν αντιλέγει στην πραγματοποίησή της και στη λήψη αποφάσεων.

Δικαίωμα συμμετοχής στη γενική συνέλευση και στην ψηφοφορία έχει κάθε μέτοχος, αρκεί να έχει καταθέσει πέντε μέρες πριν τη συνεδρίαση τις μετοχές του στο ταμείο της εταιρίας ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε μια τράπεζα εντός της Ελλάδας. Ο νόμος ορίζει, ότι εάν ο μέτοχος είναι νομικό πρόσωπο, τότε μπορεί να ορίζει ως εκπροσώπους μέχρι τρία φυσικά πρόσωπα.

Προκειμένου να ληφθούν έγκυρες αποφάσεις απαιτείται η ύπαρξη πλειοψηφίας και απαρτίας. Απαρτία υπάρχει όταν παρίσταται στη γενική συνέλευση ορισμένος αριθμός από το σύνολο των μετόχων. Η παρουσία όλων ανεξαιρέτως των μετόχων δεν κρίνεται απαραίτητη. Ύπαρξη πλειοψηφίας σημαίνει ότι για να παρθεί μια απόφαση δεν απαιτείται η ομοφωνία των μετόχων, αλλά η πλειοψηφία των ψήφων όσων παρίστανται στη συνέλευση.

Διαφορετική πλειοψηφία (απόλυτη ή επαυξημένη) και διαφορετική απαρτία (συνήθης ή καταστατική) ορίζεται ανάλογα με το είδος της συνέλευσης.

Η τακτική συνέλευση βρίσκεται σε συνήθη απαρτία όταν παρευρίσκεται το 1/5 του καταβεβλημένου κεφαλαίου και οι αποφάσεις της λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούν τη συνέλευση. Αν η γενική συνέλευση δεν έχει απαρτία τότε γίνεται εκ νέου πρόσκληση για άλλη μέρα. Στη νέα συνέλευση υπάρχει απαρτία οποιοδήποτε κι αν είναι ο κεφάλαιο που εκπροσωπείται σε αυτήν.

Για την καταστατική συνέλευση ο νόμος ορίζει επαυξημένη απαρτία, δηλαδή οφείλουν να παρευρίσκονται μέτοχοι που εκπροσωπούν τα 2/3 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου. Αν δεν υπάρξει απαρτία η γενική συνέλευση συνέρχεται σε επαναληπτική συνεδρίαση, οπότε και βρίσκεται σε απαρτία εάν εκπροσωπείται το 1/3 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου. Οι αποφάσεις της εν λόγω συνέλευσης λαμβάνονται με πλειοψηφία των 3/5 των ψήφων που εκπροσωπούνται σε αυτήν.

Σε περίπτωση που στη γενική συνέλευση εμφανιστεί ένας μόνο μέτοχος που συγκεντρώνει τον αναγκαίο αριθμό μετοχών για την ύπαρξη απαρτίας, τότε η συνέλευση είναι νόμιμη και έγκυρη, εφόσον στη συνέλευση παρευρίσκεται εκπρόσωπος του υπουργού εμπορίου ή συμβολαιογράφος της έδρας της εταιρίας, ο οποίος υπογράφει τα πρακτικά της συνέλευσης.

Οι αποφάσεις της συνέλευσης καταγράφονται περιληπτικά στο βιβλίο των πρακτικών. Στο ίδιο βιβλίο καταγράφονται και οι μέτοχοι που παρευρίσκονται ή αντιπροσωπεύονται στη συνέλευση. Όμως οι αποφάσεις της συνέλευσης είναι αυτοδικαίως άκυρες όταν η συνέλευση συνήλθε χωρίς να τηρήσει τους κανόνες απαρτίας, πλειοψηφίας και συγκρότησης των γενικών συνελεύσεων όπως αυτές ορίζονται από το καταστατικό και το νόμο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ανώνυμης Εταιρίας

Το διοικητικό συμβούλιο της Ανώνυμης Εταιρίας είναι το συλλογικό όργανο που εκπροσωπεί και διευθύνει τις εταιρικές υποθέσεις. Μόνο ένας σύμβουλος δεν δύναται να εκπροσωπήσει την εταιρία, εκτός αν επιτρέπεται από το καταστατικό να εκπροσωπούν την εταιρία γενικώς ή για ορισμένες πράξεις σε ένα ή περισσότερα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή σε « άλλα πρόσωπα », για παράδειγμα γενικούς διευθυντές ή διευθύνοντες συμβούλους. Η έκταση της εξουσίας του διοικητικού συμβουλίου προσδιορίζεται από το νόμο, ενώ το καταστατικό ή σχετική απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων μπορεί να περιορίσει την εξουσία του. Αρμοδιότητα του διοικητικού συμβουλίου είναι η διοίκηση της εταιρίας, η διαχείριση της εταιρικής περιουσίας και ότι δεν είναι στην αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να είναι τουλάχιστον τρία και κατά κανόνα εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Ωστόσο υπάρχουν τέσσερις περιπτώσεις που δεν εκλέγονται από την γενική συνέλευση και είναι οι ακόλουθες.

- Κατά την ίδρυση της εταιρίας και την πρώτη γενική συνέλευση τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου διορίζονται από το καταστατικό.
- Σε περίπτωση θανάτου κάποιου διοικητή ή σε περίπτωση παραίτησης, οι υπόλοιποι μπορούν να ορίσουν άλλο μέχρι τη σύγκλιση της επόμενης γενικής συνέλευσης και εφόσον η διαδικασία αυτή προβλέπεται από το καταστατικό.
- Μέτοχος ή μέτοχοι εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό μπορούν να υποδείξουν μέλη του διοικητικού συμβουλίου μέχρι το 1/3 του όλου αριθμού των μελών.

- Σε περίπτωση που δεν υπάρχει διοίκηση, κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το πρωτοδικείο το διορισμό προσωρινού διοικητικού συμβούλου.

Μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να εκλεγούν μέτοχοι ή μη μέτοχοι, γυναίκες και αλλοδαποί εφόσον έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα. Μπορεί ακόμη να διοριστεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου και να μετέχει με τους νόμιμους εκπροσώπους του.

Υπάρχουν όμως ορισμένα πρόσωπα που απαγορεύεται να εκλεγούν στο διοικητικό συμβούλιο. Τέτοια πρόσωπα είναι οι εισαγγελείς, οι δικαστές, οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι βουλευτές, οι ελεγκτές της ίδιας εταιρίας. Η περίπτωση εκλογής ενός τέτοιου προσώπου δεν επιφέρει ακυρότητα, αλλά διοικητικές και πειθαρχικές κυρώσεις.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να είναι μισθωτά ή άμισθα. Η αμοιβή τους καθορίζεται από τη σύμβαση προσλήψεως. Το ύψος της αμοιβής μπορεί και να προβλέπεται από το καταστατικό, σε περίπτωση που δεν συμβαίνει αυτό απαιτείται έγκριση από την τακτική γενική συνέλευση.

Υποχρέωση του διοικητικού συμβουλίου είναι να συνεδριάζει μια φορά το μήνα στην έδρα της εταιρίας. Η αυτοπρόσωπη συμμετοχή των συμβούλων στη συνεδρίαση δεν είναι υποχρεωτική. Ένας σύμβουλος μπορεί να εξουσιοδοτήσει έναν άλλον για να τον εκπροσωπήσει. Κάθε σύμβουλος όμως μπορεί να αντιπροσωπεύει μόνο ένα μέλος του συμβουλίου. Το διοικητικό συμβούλιο έχει απαρτία και μπορεί να συνεδριάσει όταν παρευρίσκονται ή αντιπροσωπεύονται τα μισά συν ένα μέλη του. Σε καμία περίπτωση ο αριθμός των παρευρισκομένων μελών δεν μπορεί να είναι κάτω από τρία. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρευρισκομένων εκτός εάν το καταστατικό ορίζει κάτι διαφορετικό. Σε περίπτωση ισοψηφίας δεν υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου.

Καθώς τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν αυξημένη εξουσία, ο νόμος έχει προβλέψει ορισμένες απαγορεύσεις.

1. Απαγορεύεται στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου να ενεργούν πράξεις που δεν ανάγονται στον σκοπό της εταιρίας ή να είναι ομόρρυθμοι ή ετερόρρυθμοι εταίροι άλλης εταιρίας που έχει τον ίδιο σκοπό με την Ανώνυμη Εταιρία, εκτός αν έχει χορηγηθεί σχετική άδεια.
2. Απαγορεύεται να λάβουν δάνειο από την εταιρία μέλη του διοικητικού συμβουλίου καθώς και συγγενείς τους μέχρι τρίτου βαθμού.
3. Απαγορεύεται σύναψη σύμβασης ανάμεσα στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και των συγγενών τους, μέχρι τρίτου βαθμού, με την Ανώνυμη Εταιρία, εκτός αν το επιτρέπει η γενική συνέλευση.

Η ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου αφορά την διοίκηση και διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, επομένως για κάθε πταίσμα, δηλαδή για κάθε υπαίτια παράβαση των διαχειριστικών τους υποχρεώσεων από την οποία ζημιώθηκε η Ανώνυμη Εταιρία, υποχρεούνται να την αποζημιώσουν.

Η ιδιότητα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου λήγει είτε με παραίτηση, είτε με ανάκληση του διορισμού του, είτε με τη λήξη της θητείας του, είτε με την έκπτωση του από τον πρόεδρο πρωτοδικών, εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος και το ζητήσουν μέτοχοι που εκπροσωπούν

το 1/10 του εταιρικού κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το μέλος έχει οριστεί από τη γενική συνέλευση, μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε χωρίς καμία αιτιολογία.

Οι Ελεγκτές και το Δικαίωμα της Μειοψηφίας

Ο έλεγχος της πορείας της Ανώνυμης Εταιρίας ανήκει σε ένα ιδιαίτερο όργανο, τους ελεγκτές. Οι νόμοι αναφορικά με τους ελεγκτές είναι αναγκαστικού δικαίου και δεν δύνανται να τροποποιηθούν από τη γενική συνέλευση. Ο νόμος προκειμένου να διαφυλάξει τα συμφέροντα των μετόχων έχει καθιερώσει τον τακτικό έλεγχο ή έλεγχο της πλειοψηφίας και τον έκτακτο έλεγχο ή έλεγχο μειοψηφίας.

Ο τακτικός έλεγχος διενεργείται από τουλάχιστον δύο ελεγκτές που ορίζονται από την τακτική γενική συνέλευση για μια εταιρική χρήση. Οι ελεγκτές της πρώτης εταιρικής χρήσης διορίζονται είτε από το καταστατικό, είτε από την έκτακτη γενική συνέλευση που συνεδριάζει εντός τριών μηνών από τη σύσταση της εταιρίας. Η γενική συνέλευση μπορεί να ορίσει μόνο έναν ελεγκτή, αν αυτός είναι ορκωτός λογιστής. Οι ελεγκτές αμείβονται πάντα από την εταιρία και το ποσό της αμοιβής ορίζεται μαζί με την εκλογή τους.

Οι ελεγκτές έχουν υποχρέωση να παρακολουθούν τη λογιστική και διαχειριστική κατάσταση της εταιρίας σε όλη τη διάρκεια της χρήσης, να συλλέγουν στοιχεία για τις εταιρικές υποθέσεις, να ελέγχουν τα βιβλία και τα έγγραφα της εταιρίας, να κάνουν υποδείξεις προς το διοικητικό συμβούλιο και σε περίπτωση που διαπιστώνουν παραβάσεις του νόμου ή του καταστατικού να το αναφέρουν στην εποπτεύουσα αρχή. Όταν λήξει η χρήση οι ελεγκτές υποχρεούνται να ελέγχουν τον ισολογισμό της εταιρίας και το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως και να υποβάλλουν έκθεση για τα αποτελέσματα του ελέγχου τους προς τη γενική συνέλευση. Επίσης οι ελεγκτές πρέπει να παρευρίσκονται στη γενική συνέλευση και να ενημερώνουν για την πορεία του ελέγχου.

Οι ελεγκτές είναι όργανα ελέγχου και δεν έχουν την εξουσία ούτε να κατευθύνουν τις εταιρικές υποθέσεις, ούτε να εκπροσωπούν την εταιρία. Έχουν ευθύνη έναντι της εταιρίας για κάθε πταίσμα. Τέλος οι ελεγκτές μπορούν να ζητήσουν από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου να συγκαλέσει έκτακτη γενική συνέλευση.

Ο έκτακτος έλεγχος ή έλεγχος μειοψηφίας διατάσσεται από το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας, αν υπάρχουν ενδείξεις ότι με τις πράξεις που καταγγέλλονται, παραβιάζονται διατάξεις του νόμου ή του καταστατικού ή αποφάσεις της γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Τον έκτακτο έλεγχο μπορεί να τον απαιτήσει μέτοχος ή μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου, η επιτροπή του χρηματιστηρίου, η επιτροπή της κεφαλαιαγοράς για όσες εταιρίες έχουν εισάγει τις μετοχές τους στο χρηματιστήριο, ο υπουργός εμπορίου, αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι. Αν η Ανώνυμη Εταιρία είναι κοινής ωφέλειας, τότε δικαίωμα σύγκλισης έκτακτου ελέγχου έχει και ο υπουργός υπό την εποπτεία του οποίου βρίσκεται η εταιρία.

Οι μέτοχοι της μειοψηφίας έχουν τα ακόλουθα δικαιώματα σύμφωνα με το νόμο.

- Οι εν λόγω μέτοχοι μπορούν να ζητήσουν τη σύγκλιση ή την αναβολή της γενικής συνέλευσης, να ζητήσουν ονομαστική ψηφοφορία ή να δοθούν πληροφορίες που αφορούν ποικίλα εταιρικά θέματα.
- Το 1/20 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου μπορεί να ζητήσει από το διοικητικό συμβούλιο να δώσει πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας.
- Οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/4 του εταιρικού κεφαλαίου μπορούν να απαιτήσουν την εισαγωγή της Ανώνυμης Εταιρίας στο χρηματιστήριο.

1.4.Γ. Αιτίες Λύσεως της Ανώνυμης Εταιρίας

Στη παρούσα ενότητα θα εξετάσουμε τις αιτίες που μπορούν να επιφέρουν τη λύση της Ανώνυμης Εταιρίας.

1. Το καταστατικό ορίζει το χρόνο λειτουργίας της Ανώνυμης Εταιρίας, όταν παρέλθει ο χρόνος αυτός και δεν υπάρξει παράταση με απόφαση της καταστατικής συνέλευσης των μετόχων, τότε **ipso jure*⁶ λύεται η εταιρία. Δεν εννοείται σιωπηρή παράταση της διάρκειας.
2. Η καταστατική γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει τη λήξη της Ανώνυμης Εταιρίας πριν τη πάροδο του χρόνου για τον οποίο έχει συσταθεί.
3. Σε περίπτωση πτώχευσης λύεται η Ανώνυμη Εταιρία.
4. Όταν κατά την σύνταξη του ισολογισμού η αξία του ενεργητικού, έπειτα από την αφαίρεση του παθητικού είναι ίση με το μισό του εταιρικού κεφαλαίου, τότε θα πρέπει σε διάστημα έξι μηνών να συγκληθεί γενική συνέλευση για να αποφασιστεί η λύση ή η συνέχιση της εταιρίας.
5. Υπάρχει περίπτωση **ipso facto*⁷ λύσης της εταιρίας, όταν η διοίκηση ανακαλέσει την άδεια σύστασης της εταιρίας.

Προκειμένου να υπάρξει η εν λόγω ανάκληση θα πρέπει να συντρέχουν οι παρακάτω προπτώσεις που αναφέρονται στο νόμο : α) αν κατά την σύσταση της Ανώνυμης Εταιρίας δεν καταβλήθηκε όλο ή μέρος του εταιρικού κεφαλαίου που όριζε το καταστατικό, β) αν δεν απομακρύνθηκε από τη διοίκηση μέλος του διοικητικού συμβουλίου το οποίο έχει καταδικαστεί σε φυλάκιση για πράξεις που αφορούν τη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, γ) αν η αξία του ενεργητικού αφαιρεθέντος του παθητικού είναι κατώτερη του 1/10 του εταιρικού κεφαλαίου, δ) αν η Ανώνυμη Εταιρία δεν έχει καταθέσει στο υπουργείο εμπορίου τους ισολογισμούς τριών διαχειριστικών περιόδων εγκεκριμένους από τις γενικές συνελεύσεις, ε) εάν μετά από μια δεκαετία δεν αύξησε το κεφάλαιό της σύμφωνα με το άρθρο 8 ν. 2190.

Επίσης η καταγγελία της εταιρικής σύμβασης από μέτοχο ή από ισχυρή μειοψηφία δεν μπορεί να επιφέρει τη λύση εκτός εάν υπάρχει ειδική πρόβλεψη στο καταστατικό. Ακόμη η Ανώνυμη Εταιρία δεν λύεται, αν όλες οι μετοχές περάσουν στα χέρια ενός μετόχου.

Ως γνωστόν, μετά από τη λύση της εταιρίας ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης. Εκτός βέβαια αν η λύση της συντελέστηκε λόγω πτώχευσης. Η λύση της εταιρίας δεν σηματοδοτεί και την αυτόματη κατάργηση του νομικού προσώπου, αλλά αυτό εξακολουθεί να υφίσταται και στο στάδιο της εκκαθάρισης.

^{6,7} Σερελέα, Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ. 260

* *ipso jure* : αυτοδίκαια, *ipso facto* : εκ των πραγμάτων

Μετά τη λύση της, ο σκοπός της αλλάζει, δηλαδή δεν υπάρχει πλέον για να πραγματώνει το σκοπό για τον οποίο συστάθηκε, αλλά για τους σκοπούς της εκκαθάρισης. Η διαχείριση της εταιρίας ασκείται από τους εκκαθαριστές, ενώ η γενική συνέλευση, οι ελεγκτές, οι μέτοχοι και το κράτος διατηρούν όλες τους τις εξουσίες. Οι εκκαθαριστές ορίζονται από το καταστατικό, εάν δεν προβλέπονται, τότε μέχρι να διοριστούν τα καθήκοντα των εκκαθαριστών, ασκούνται από τη γενική συνέλευση. Καθήκον τους είναι να κάνουν απογραφή της εταιρικής περιουσίας, να γράψουν και να δημοσιεύσουν τον ισολογισμό και να καταθέσουν αντίγραφο στο υπουργείο εμπορίου. Επιπρόσθετα, οφείλουν να τελειώσουν όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις της εταιρίας, να εξοφλήσουν τα χρέη της, να εισπράξουν τις απαιτήσεις της, να ρευστοποιήσουν την εταιρική περιουσία και να μοιράσουν το προϊόν της εκκαθάρισης στους μετόχους. Κατά τη διανομή θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τυχόν προνόμια των προνομιούχων μετόχων. Τέλος οι εκκαθαριστές μπορούν να προβαίνουν σε νέες πράξεις, εάν αυτές αποβλέπουν στην περάτωση των εκκρεμών υποθέσεων.

1.4.Δ. Μετατροπή και Συγχώνευση Ανώνυμης Εταιρίας

Κατά τη διάρκεια ζωής της, μια εταιρία μπορεί να μεταβάλλει τον αρχικό εμπορικό της τύπο και να επιλέξει κάποιον άλλο. Μερικές φορές μπορεί και ο ίδιος ο νομοθέτης να υποκινεί, κυρίως με φορολογικές διατάξεις, τη μεταβολή, όπως στην περίπτωση των μικρών Ανώνυμων Εταιριών σε εταιρίες περιορισμένης ευθύνης. Όλες οι περιπτώσεις μετατροπής αναφέρονται περιοριστικά στο νόμο. Ο νομοθέτης προβλέπει και ρυθμίζει τη μετατροπή της Ανώνυμης Εταιρίας σε Ε.Π.Ε., ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία και αντιστρόφως. Μετά τη μετατροπή δεν επέρχεται μεταβολή στο νομικό πρόσωπο της εταιρίας, αλλά συνεχίζεται η παλαιά εταιρία με νέα νομική μορφή.

Όσον αφορά στη συγχώνευση, ορίζεται ως την ένωση περιουσιών δύο ή περισσότερων εταιριών, ώστε μια τουλάχιστον απ' αυτές να παύει να υπάρχει και οι μετοχές της μετέχουν στις απομένουσες εταιρίες ή στη νέα εταιρία που προέκυψε από την συγχώνευση των παλαιών. Ο νόμος επιτρέπει μόνο τη συγχώνευση ανώνυμων εταιριών μεταξύ τους ή την συνένωση εταιριών περιορισμένης ευθύνης.

Στόχος μιας συγχώνευσης είναι η επίτευξη διοικητικής ενότητας, οικονομικής σταθερότητας, αύξηση παραγωγικότητας αποφυγή των καταχρήσεων ανταγωνισμού, συγκρότηση ή ελάττωση του κόστους παραγωγής, κατάκτηση μονοπωλιακών θέσεων, διάσωση μη βιώσιμων εταιριών.

Η συγχώνευση συντελείται με έγκριση από τον οικείο νομάρχη των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων αναφορικά με την συγχώνευση και της σύμβασης για τη συγχώνευση, απαιτείται επίσης η καταχώρηση της έγκρισης στο μητρώο ανώνυμων εταιριών της νομαρχίας. Έτσι, η νέα Α.Ε αποκτά την νομική της προσωπικότητα.

1.4.Ε. Αλλοδαπές Ανώνυμες Εταιρίες

Μια αλλοδαπή Α.Ε που επιθυμεί να εγκαταστήσει στην Ελλάδα υποκατάστημα ή πρακτορείο υποχρεούται πριν την εγκατάσταση να υποβάλει στο Υπουργείο Εμπορίου επικυρωμένο, από το αρμόδιο Ελληνικό Προξενείο, αντίγραφο του εγγράφου πληρεξουσιότητας του αντιπροσώπου της. Το έγγραφο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει τον διορισμό αντικλήτου, να αναφέρεται το έτος ίδρυσης της εταιρίας και το ονοματεπώνυμο των προσώπων που

εκπροσωπούν την έδρα της. Ο υπουργός εμπορίου μπορεί να αρνηθεί την χορήγηση άδειας εγκατάστασης στην αλλοδαπή εταιρία όταν ο σκοπός και η δραστηριότητα της είναι απαγορευμένες στην Ελλάδα.

Τέλος, η αλλοδαπή εταιρία μπορεί να γίνει ελληνική εάν εκτιμηθεί η περιουσία της από την επιτροπή του άρθρου 9 του ν.2190/20, αν προσαρμοστεί το καταστατικό της, με απόφαση της γενικής συνέλευσης κι αν μεταφερθεί η έδρα της σε δήμο της ελληνικής επικράτειας.⁸

1.4.ΣΤ. Το Κεφάλαιο Και Οι Μετοχές Της Α.Ε

Για την δημιουργία της Α.Ε καθοριστικό ρόλο παίζει το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο, το οποίο συμβάλει και στην πραγματοποίηση του εταιρικού σκοπού. Εταιρικό κεφάλαιο είναι η χρηματική ποσότητα που ορίζει ότι πρέπει να καταβληθεί από τους μετόχους στην εταιρία, είτε μέσω χρημάτων είτε άλλων περιουσιακών στοιχείων ισάξιων με την ποσότητα αυτή. Σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρίες, στην Α.Ε η προσωπική εργασία των μελών της δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εισφοράς.

Το κεφάλαιο της Α.Ε. αποτελεί μια σταθερή ποσότητα, που καθορίζει την ελάχιστη αξία των οικονομικών αγαθών που πρέπει να διαθέσει μια εταιρία. Από την άλλη πλευρά η περιουσία της Α.Ε. μεταβάλλεται διαρκώς και επηρεάζεται από την καλή ή κακή διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων. Κεφάλαιο και εταιρική περιουσία συμπίπτουν ποσοτικά, μόνο κατά την έναρξη της λειτουργίας της εταιρίας. Τέλος επειδή η εταιρία λαμβάνει το μετοχικό κεφάλαιο από τους μετόχους της και καλείται να τους το επιστρέψει, αυτό αναγράφεται στο παθητικό μέρος του ισολογισμού. Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα μερίδια, ως μετοχές.

Η διαίρεση αυτή του μετοχικού κεφαλαίου εξυπηρετεί ώστε η κάλυψη των μετοχών να γίνεται από πολλά πρόσωπα. Ο αριθμός των μετοχών ορίζεται στο καταστατικό της εταιρίας. Η μετοχή σαν όρος σημαίνει επίσης το δικαίωμα συμμετοχής στην Α.Ε. όπως και τον έγγραφο τίτλο που περιλαμβάνει το δικαίωμα του μετόχου.

Η μετοχή ως αξιόγραφο κατατάσσεται στην κατηγορία των τίτλων συμμετοχής. Έτσι, η μεταβίβαση και η άσκηση του δικαιώματος του μετόχου δεν μπορεί να γίνει χωρίς την κατοχή του τίτλου.

Με το άρθρο 39 του ν. 2396/1996 θεσπίστηκε η παύση έκδοσης τίτλων μετοχών από τις εισαγόμενες και εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α) Ελληνικές Α.Ε. Την παρακολούθηση των μετοχών θα διενεργεί εφεξής η Ανώνυμη Εταιρία "Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών" με καταχωρήσεις στα αρχεία της.⁹

Όταν μια Α.Ε. εξέλθει από το Χ.Α.Α. επανέρχεται στην έκδοση ενσωμάτων μετοχικών τίτλων.

⁸ Σερελέα, Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ. 264

⁹ Σερελέα, Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ. 238

Κάθε μετοχή έχει τις ακόλουθες αξίες:

- **Ονομαστική αξία** η οποία ορίζεται στο καταστατικό και αναγράφεται στον τίτλο. Το σύνολο της ονομαστικής αξίας όλων των μετοχών πρέπει να είναι ίσο με το εταιρικό κεφάλαιο, ενώ η ονομαστική αξία κάθε μετοχής πρέπει να είναι μεγαλύτερη από ένα συγκριμένο ποσό και μικρότερη από ένα άλλο. Η έκδοση μετοχών μικρότερης της ονομαστικής τους αξίας δεν επιτρέπεται, καθώς δεν είναι εφικτό να συγκεντρωθεί εταιρική περιουσία που θα ανταποκρινόταν στο ποσό του κεφαλαίου που έχει δηλωθεί. Αντιθέτως, επιτρέπεται η έκδοση μετοχών μεγαλύτερης της ονομαστικής τους αξίας.
- **Εσωτερική αξία ή πραγματική** η οποία είναι μικρότερη, ίση ή μεγαλύτερη από την ονομαστική αξία, ανάλογα από το αν η εταιρική περιουσία είναι μικρότερη, ίση ή μεγαλύτερη από το εταιρικό κεφάλαιο. Αυτό θα εξαρτηθεί από την πορεία των εταιρικών υποθέσεων.
- **Χρηματιστηριακή ή τρέχουσα αξία** η οποία διαμορφώνεται στο χρηματιστήριο και εξαρτάται από την προσφορά και την ζήτηση των μετοχών της εταιρίας. Η αξία αυτή μπορεί να είναι μικρότερη, ίση ή μεγαλύτερη από την ονομαστική αξία. Εφόσον οι μετοχές μιας Α.Ε. είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, αυτή η αξία λαμβάνεται υπόψη σε πώληση ή αποζημίωση.

Οι αρχές που ισχύουν στις μετοχές της ανώνυμης εταιρίας είναι δύο: *η αρχή της ισότητας και η αρχή του αδιαιρέτου.*

α) **Αρχή της ισότητας.** Σχετικά με αυτή την αρχή, όλες οι μετοχές μιας εταιρίας οι οποίες βρίσκονται στην ίδια σειρά εκδόσεως έχουν ίση ονομαστική αξία. Συγκεκριμένα εκπροσωπούν ίση εταιρική εισφορά και ενσωματώνουν υποχρεώσεις και ίσα μετοχικά δικαιώματα. Στην αρχή αυτή εξαιρούνται οι προνομιούχες μετοχές, οι μετοχές επικαρπίας και οι μετοχές με διαφορετική σειρά έκδοσης, π.χ. μετοχές που εκδίδονται μετά από αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου.

β) **Αρχή του αδιαιρέτου.** Στην αρχή αυτή, το εταιρικό κεφάλαιο δεν δέχεται άλλες υποδιαίρεσεις εκτός από αυτές που προβλέπει το καταστατικό. Η μετοχή ούτε ως τίτλος ούτε ως δικαίωμα γίνεται να διαιρεθεί. Όπως επίσης, διαίρεση δεν μπορεί να δεχτεί το τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου που εκπροσωπείται στην μετοχή.

Έτσι, στην περίπτωση που η μετοχή περιέλθει σε περισσότερα πρόσωπα π.χ. συγκυριότητα λόγω κληρονομικής διαδοχής, ως αδιαίρετο κοινό πράγμα που ανήκει σε πολλούς μαζί, την διαχείρισή της θα έχει ο διαχειριστής που όρισαν όλοι οι συγκύριοι από κοινού. Αν όμως, υπάρξει διαφωνία μεταξύ των συγκυριών, ως προς τον διαχειριστή, τον διορίζει το δικαστήριο.¹⁰

¹⁰ Σερελέα, Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ. 239

1.5 Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης

Η εταιρία Ε.Π.Ε αποτελεί εταιρικό τύπο που εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Γερμανία το 1892 και στην Ελλάδα εισήχθηκε με το ν.3190/1955 "περί εταιριών περιορισμένης ευθύνης".

Η Ε.Π.Ε είναι εμπορική εταιρία, έχει νομική προσωπικότητα και το κεφάλαιο της είναι διαιρεμένο σε ίσα τμήματα. Το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η ταυτόχρονη ύπαρξη προσωπικών και κεφαλαιουχικών στοιχείων. Η νομοθεσία αναφορικά με την Ε.Π.Ε έλαβε υπόψη διατάξεις ανάλογες άλλοτε μ' αυτές που ισχύουν για την ανώνυμη εταιρία.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε είναι τα ακόλουθα:

- είναι νομικό πρόσωπο
- ανεξάρτητα με τον σκοπό που επιδιώκει οι πράξεις της πάντα εκλαμβάνονται ως εμπορικές ,δηλαδή σύμφωνα με το τυπικό κριτήριο είναι εμπορική εταιρία
- για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρία με την εταιρική της περιουσία και όχι οι εταίροι με την ατομική τους περιουσία, οι οποίοι ευθύνονται μέχρι το ποσό της εισφοράς τους
- για την σύστασή της ο νόμος απαιτεί την τήρηση διατυπώσεων και δημοσιεύσεων
- δεν χρειάζεται άδεια και έγκριση από την διοίκηση
- ο νόμος ορίζει το ελάχιστο ποσό του εταιρικού κεφαλαίου που θα πρέπει ολοσχερώς να έχει καταβληθεί κατά την ίδρυση της εταιρίας
- το κεφάλαιο διαιρείται σε ίσο μερίδιο που δε μπορούν να παρασταθούν με μετοχές.

1.5.A. Ίδρυση Της Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης

Για την ίδρυση της Ε.Π.Ε απαιτείται η σύναψη εταιρικής σύμβασης. Η εταιρική σύμβαση συνάπτεται ανάμεσα σε δύο τουλάχιστον φυσικά ή νομικά πρόσωπα που θα πρέπει να είναι ικανά να διενεργούν εμπορικές πράξεις, αφού η συμμετοχή στην Ε.Π.Ε είναι εμπορική πράξη. Τα νομικά πρόσωπα μπορούν να συμμετέχουν στην Ε.Π.Ε με τους εκπροσώπους τους. Μάλιστα το καταστατικό θα πρέπει να είναι συμβολαιογραφικό έγγραφο, διαφορετικά η εταιρική σύμβαση θεωρείται άκυρη.

Το καταστατικό για να μην είναι ελαττωματικό θα πρέπει να έχει τα εξής στοιχεία:

1. Ονοματεπώνυμο, ιθαγένεια, κατοικία, επάγγελμα των εταίρων. Επίσης, αν σαν ιδρυτικό μέλος της Ε.Π.Ε είναι άλλη εταιρία θα πρέπει να αναφέρεται η επωνυμία, η έδρα της, η ιθαγένεια και ο σκοπός της. Επιπλέον, στο συστατικό συμβόλαιο θα πρέπει να περιλαμβάνεται αντίγραφο του νόμιμα δημοσιευμένου καταστατικού της εταιρίας μαζί με τυχόν με τυχόν τροποποιήσεις.
2. Την επωνυμία. Η επωνυμία της Ε.Π.Ε σχηματίζεται από το όνομα ενός ή περισσότερων εταίρων ή το αντικείμενο δραστηριότητάς της ή και τα δυο μαζί. Η επωνυμία θα πρέπει να είναι αληθής και όχι φανταστική ή παραπλανητική. Η Ε.Π.Ε, εντός δύο μηνών από την έναρξη των εργασιών της θα πρέπει να αναγγείλει την επωνυμία της στο αρμόδιο επιμελητήριο. Αν παρέλθει άπρακτη η εν λόγω προθεσμία, ο πρόεδρος του επιμελητηρίου θα εγγράψει αυτεπάγγελα την επωνυμία στο πρωτόκολλο του επιμελητηρίου.

3. Η έδρα και ο σκοπός της εταιρίας. Από την έδρα προσδιορίζεται η εθνικότητα της εταιρίας και η δικαιοδοσία της. Ενώ, ο σκοπός προσδιορίζει τις νόμιμες ή παράνομες ενέργειες των εκπροσώπων της. Ο σκοπός μπορεί να είναι ευρύς όχι όμως αόριστος.
4. Την ιδιότητα της εταιρίας ως περιορισμένης ευθύνης. Αν παραληφθεί αυτό η εταιρία είναι άκυρη.
5. Το κεφάλαιο της εταιρίας, το μερίδιο κάθε εταιρίας, καθώς και βεβαίωση των ιδρυτών ότι έχει κατατεθεί το απαραίτητο κεφάλαιο.
6. Η διάρκεια της εταιρίας. Η Ε.Π.Ε δεν μπορεί να νοηθεί ως αορίστου χρόνου. Η παράληψη όμως αυτού του στοιχείου μπορεί να διορθωθεί εκ των υστέρων.

Εκτός από τα υποχρεωτικά στοιχεία, ο νόμος δίνει την δυνατότητα στους εταίρους να προσθέσουν και άλλα στοιχεία στο καταστατικό.

1.5.B. Διατυπώσεις Δημοσιότητας

Η πρώτη πράξη είναι η κατάθεση αντίγραφου του καταστατικού στον γραμματέα του πρωτοδικείου της εταιρίας μέσα σε ένα μήνα από την υπογραφή της εταιρικής σύμβασης. Πριν την κατάθεση του όμως στον γραμματέα, είναι απαραίτητη η θεώρηση του αντιγράφου από το Ταμείο Νομικών και το Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων. Έπειτα ο γραμματέας συντάσσει έκθεση καταθέσεων του συμβολαίου, την οποία καταχωρεί στο μητρώο των Ε.Π.Ε, που τηρείται στο πρωτοδικείο.

Η δεύτερη πράξη δημοσίευσης περίληψης του καταστατικού στο Δελτίο Α.Ε και Ε.Π.Ε. Η δημοσίευση εκτός των υποχρεωτικών στοιχείων θα πρέπει να περιλαμβάνει τον αριθμό του συμβολαίου και το όνομα του συμβολαιογράφου, τον αριθμό της έκθεσης που καταχωρήθηκε στο μητρώο των Ε.Π.Ε του πρωτοδικείου. Η εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα μετά την περάτωση των διατυπώσεων δημοσιότητας.

Κανένας έτερος δεν μπορεί να αποχωρήσει πριν ολοκληρωθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας. Ενώ οι έτεροι που σύναψαν δικαιπραξίες στο όνομα της εταιρίας, πριν τη δημοσίευση στην εφημερίδα της Κυβέρνησης, ευθύνονται προσωπικά, απεριόριστα και στο ακέραιο, εκτός αν η εταιρία μέσα σε τρεις μήνες από τη δημοσίευση αναλάβει τις δημιουργηθείσες υποχρεώσεις.

1.5.Γ. Η Συνέλευση Των Εταίρων

Η συνέλευση των εταίρων είναι το ανώτατο όργανο και αποφασίζει για κάθε θέμα ζωής και δράσης της Ε.Π.Ε. Οι αποφάσεις είναι δεσμευτικές για τους εταίρους που απουσιάζουν ή διαφωνούν.

Η τακτική συνέλευση των εταίρων συγκαλείται από τους διαχειριστές της εταιρίας. Η πρόσκληση είναι γραπτή και δίνεται ατομικά σε κάθε έτερο οκτώ ημερών πριν την ημερομηνία συνεδρίασης. Στην πρόσκληση αναγράφονται η ημέρα, η ώρα, ο τόπος συνεδρίασης και τα θέματα ημερήσιας διάταξης. Οι διαχειριστές υποχρεούνται να συγκαλούν τη συνέλευση μια φορά το χρόνο και το αργότερο εντός τριών ημερών από τη λήξη της εταιρικής χρήσης. Μετά την πάροδο της εν λόγω προθεσμίας χωρίς την σύγκλιση συνέλευσης από τους διαχειριστές, κάθε έτερος μπορεί να τη συγκαλέσει μετά από απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας .

Υπάρχει ακόμη και η αυτόκλητη ή καθολική συνέλευση. Αυτή συγκαλείται όταν όλοι οι έτεροι συμφωνούν να συνεδριάσουν χωρίς την τήρηση των διατυπώσεων ή όταν όλοι οι έτεροι είναι παρόντες και δέχονται να συνεδριάσουν και να πάρουν αποφάσεις.

Το 1/20 του εταιρικού κεφαλαίου μπορεί να ζητήσει την σύγκληση έκτακτης συνέλευσης και να προσδιορίσει τα θέματα ημερήσιας διάταξης. Η έκτακτη συνέλευση μπορεί να αποφασίσει για κάθε θέμα, εφόσον αυτό αναγράφεται στην ημερήσια διάταξη και στη αίτηση με την οποία ο έτερος ζητούσε την σύγκληση της συνέλευσης από το διαχειριστή.

1.5.Δ. Οι Αποφάσεις Της Συνέλευσης Των Εταίρων

Στην συνέλευση της Ε.Π.Ε δεν υπάρχει απαρτία παρά μόνο πλειοψηφία. Για τον σχηματισμό πλειοψηφίας απαιτείται συνδυασμός προσωπικού και κεφαλαιουχικού στοιχείου. Οι αποφάσεις, τόσο της τακτικής όσο και της έκτακτης συνέλευσης λαμβάνονται με πλειοψηφία, η οποία είναι το μισό συν ένα του συνολικού αριθμού των εταίρων που θα πρέπει να εκπροσωπούν το μισό συν ένα του όλου εταιρικού κεφαλαίου.

Στα ονόματα της καταστατικής συνέλευσης, όπου αποφασίζονται ουσιώδεις αλλαγές, απαιτείται εξαιρετική πλειοψηφία, η οποία είναι τουλάχιστον τα $\frac{3}{4}$ του συνολικού αριθμού των εταίρων που θα πρέπει να εκπροσωπούν τα $\frac{3}{4}$ του όλου εταιρικού κεφαλαίου.

Κάθε έτερος και οι διαχειριστές της εταιρίας έχουν δικαίωμα να προσβάλουν τις αποφάσεις της συνέλευσης που πάρθηκαν παραβιάζοντας τις διατάξεις του νόμου ή του καταστατικού. Οι αποφάσεις αυτές μπορούν να ακυρωθούν μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα λήψεων τους.

1.5.Ε. Η Διαχείριση Και Η Εκπροσώπηση Της Ε.Π.Ε

Η διαχείριση της Ε.Π.Ε χωρίζεται σε νόμιμη και συμβατική. Νόμιμοι διαχειριστές είναι όλοι οι έτεροι που δρουν συλλογικά. Το καταστατικό και η συνέλευση όμως μπορούν τυπικά να αναθέσουν την διαχείριση ή εκπροσώπηση της Ε.Π.Ε σε ένα οι περισσότερα πρόσωπα, εταίρους ή μη, οι οποίοι θα δρουν ή συλλογικά ή ατομικά. Αυτοί ονομάζονται συμβατικοί διαχειριστές και ενεργούν "επ' ονόματι" της εταιρίας και για το σκοπό της εταιρικής επιχείρησης. Η εξουσία των διαχειριστών μπορεί να οριοθετηθεί με ρήτρα στο καταστατικό ή με απόφαση της γενικής συνέλευσης. Οι διαχειριστές στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσης, πρέπει να κάνουν λεπτομερή απογραφή των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας και να συντάσσουν τον ισολογισμό.

Οι διαχειριστές μπορεί να είναι αορίστου ή ορισμένου χρόνου. Η εξουσία ενός διαχειριστή παύει να υφίσταται με το θάνατο, την παραίτηση, την λήξη της θητείας του ή την ανάκλησή του. Σε περίπτωση νόμιμης διαχείρισης και όταν ο διαχειριστής είναι και έτερος και έχει διοριστεί για ορισμένο χρόνο τότε η ανάκληση γίνεται εάν υπάρχει σπουδαίος λόγος π.χ παράβαση ή ανικανότητα ανταπόκρισης στο ρόλο τους, εάν υπάρξει σχετική απόφαση της συνέλευσης ή με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

Αν το καταστατικό δεν προβλέπει αντικατάσταση του διαχειριστή τότε η διαχείριση ανήκει σε όλους τους εταίρους. Το δικαστήριο δεν έχει εξουσία να διορίσει τον αντικαταστάτη του ανακληθέντα, αφού το δικαίωμα αυτό ανήκει μόνο στη συνέλευση των εταίρων.

Οι διαχειριστές της Ε.Π.Ε ευθύνονται για κάθε πταίσμα και οφείλουν να αποζημιώσουν την εταιρία, τους εταίρους και τους τρίτους που ζημιώθηκαν από τις ενέργειές τους ή τις παραλείψεις τους. Η συνέλευση των εταίρων εγκρίνει τον ισολογισμό και απαλλάσσει διαχειριστές από την ευθύνη. Αν ο ισολογισμός περιέχει παραλείψεις και ψεύδη, οι εταίροι ή οι τρίτοι μπορούν να ασκήσουν αγωγή εναντίον των διαχειριστών και να ζητήσουν αποζημίωση.

1.5.ΣΤ. Τα Δικαιώματα, οι Υποχρεώσεις και η Ευθύνη των Εταίρων

Οι εταίροι έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της εταιρίας ανάλογα με το μερίδιο συμμετοχής τους, έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στο προϊόν της εκκαθάρισης της εταιρικής περιουσίας ανάλογα πάλι με το μερίδιο συμμετοχής τους. Επίσης έχουν δικαίωμα να παρευρίσκονται, να ψηφίζουν στην συνέλευση των εταίρων και να συμμετέχουν στη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων. Μπορούν να προσβάλουν τις αποφάσεις και να εγείρουν εταιρική αγωγή στην περίπτωση που διαπιστώνουν παρατυπίες. Τέλος έχουν δικαίωμα ελέγχου των εταιρικών υποθέσεων και δικαίωμα εξόδου από την Ε.Π.Ε.

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους, οφείλουν να καταβάλουν την εισφορά τους, καθώς και έκτακτες εισφορές όταν συντρέχουν οι λόγοι και να καταβάλουν παρεπόμενες εισφορές που δεν αποτελούνται από παροχές σε είδος ή σε χρήμα. Επιπλέον, υποχρεούνται να μην μεταβιβάσουν τα εταιρικά τους μερίδια ή να τα μεταβιβάσουν υπό όρους. Τέλος, ο νόμος προβλέπει τον αποκλεισμό εταίρου, όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος όπως "κάθε παράβαση των εταιρικών υποχρεώσεων, αλλά και η ανυπαίτιος αδυναμία εκπληρώσεώς τους".¹¹

Οι εταίροι δεν ευθύνονται προσωπικώς για τα εταιρικά χρέη, αλλά ευθύνεται μόνο η εταιρία με την περιουσία της. Όμως, ο νόμος προβλέπει τις ακόλουθες περιπτώσεις, που απέναντι στους εταιρικούς δανειστές μαζί με την εταιρία ευθύνονται και οι εταίροι: 1) Στην περίπτωση μονοπρόσωπης εταιρίας, δηλαδή όταν όλα τα εταιρικά μερίδια έχουν περιέλθει σε ένα πρόσωπο, αν η εταιρία καταστεί φερέγγυα, τότε ο έτερος ευθύνεται προσωπικά και απεριόριστα 2) Στην περίπτωση που η εταιρική περιουσία δεν φτάνει για να καλύψει τους εταιρικούς δανειστές και οι εταίροι έχουν δανείσει στην εταιρία, τότε οι δανειστές μπορούν να επιληφθούν των ποσών αυτών.

1.5.Ζ. Η Λύση Και Η Εκκαθάριση Της Ε.Π.Ε

Η Ε.Π.Ε μπορεί να τερματίσει την λειτουργία της για της εξής περιπτώσεις, όπως ορίζονται από τον νόμο:

1. Αν παρέλθει ο χρόνος διάρκειάς της και δεν υπάρξει παράταση της διάρκειάς της με απόφαση συνέλευσης για την μετατροπή του καταστατικού.
2. Με απόφαση συνέλευσης για πρόωρη λύση της.
3. Με δικαστική απόφαση κι αν συντρέχει σπουδαίος λόγος.
4. Με την κήρυξη πτώχευσης της εταιρίας. Η πτώχευση της εταιρίας δεν συνεπάγεται συμπτώχευση των εταιριών όπως συμβαίνει στην ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία.

¹¹ Σερελέα, Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ. 283

5. Ο νόμος προβλέπει λύση της εταιρίας με δικαστική απόφαση μετά από αίτηση κάθε ενδιαφερόμενου εάν έχει απολεστεί το μισό εταιρικό κεφάλαιο και οι διαχειριστές δεν συγκαλέσουν γενική συνέλευση για την λύση της εταιρίας ή την μείωση του εταιρικού κεφαλαίου.

Ως είθισται, μετά την λύση της εταιρίας ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης. Την εκκαθάριση την διενεργούν οι διαχειριστές, εκτός αν ορίζεται κάτι διαφορετικό από το καταστατικό. Η εξουσία των διαχειριστών περιορίζεται στις ανάγκες της εκκαθάρισης. Με την έναρξη της εκκαθάρισης, οι διαχειριστές συντάσσουν ισολογισμό, τον οποίο δημοσιεύουν στο τεύχος Α.Ε και Ε.Π.Ε. Επίσης, πρέπει να περατώσουν τις εκκρεμότητες, να εξοφλήσουν τα χρέη, να τυχόν απαιτήσεις της και να ρευστοποιήσουν την εταιρική περιουσία. Σε τελική φάση καταρτίζουν τον τελικό ισολογισμό, το οποίο δημοσιεύεται ξανά στο τεύχος Α.Ε και Ε.Π.Ε, διανέμουν στην συνέχεια το προϊόν της εκκαθάρισης στους εταίρους και η νομική προσωπικότητα της Ε.Π.Ε παύει να υπάρχει.

1.6 Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις

1.6.Α. Ορισμός-Χαρακτηριστικά γνωρίσματα-Είδη και διακρίσεις Συνεταιρισμών

Οι συνεταιρισμοί είναι εκούσιες ενώσεις προσώπων που επιδιώκουν την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη μέσα από μια κοινή επιχείρηση με ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια των μελών της.

Ο συνεταιρισμός είναι μια ιδιότυπη εταιρία και αυτό συνίσταται στον μεταβλητό αριθμό των προσώπων που μπορεί να μετέχουν και στο μεταβλητό του κεφαλαίου, το οποίο αλλάζει λόγω της ελεύθερης εισόδου και εξόδου των συνεταίρων κατά την διάρκεια του συνεταιρισμού.

Ο σκοπός του συνεταιρισμού είναι οικονομικός, όχι όμως για την απόκτηση και διανομή κερδών για μέλη του, αλλά επιδιώκει ταυτόχρονα την παροχή υπηρεσιών στις ατομικές εκμεταλλεύσεις των μελών του.

Τα συνεργαζόμενα μέλη του έχουν μικρομεσαίες οικονομικές μονάδες και θέλουν μέσω της συνεργασίας να αυξήσουν την οικονομική τους δύναμη. Στόχο έχουν την εξασφάλιση οικονομικών πόρων, προμήθεια φθηνών και καλής ποιότητας πρώτων υλών, την κοινή επεξεργασία και πώληση των προϊόντων τους σε καλές τιμές. Ο συνεταιρισμός αποβλέπει στη μείωση της δύναμης των διαμεσολαβητών ανάμεσα στην παραγωγή και την κατανάλωση.

Το αντικείμενο δράσεις των συνεταιρισμών είναι πολυεπίπεδο. Ο συνεταιρισμός άπτεται των περισσότερων κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών δραστηριοτήτων και αποτελεί μέσο για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας, της αύξησης της παραγωγικότητας και του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων των αστικών και γεωργικών πληθυσμών. Η δραστηριότητα του συνεταιρισμού χαρακτηρίζεται από τις αρχές ισοτιμίας και της αλληλεγγύης μεταξύ των συνεταίρων, η οποία είναι συγχρόνως μέλη και πελάτες του συνεταιρισμού.

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ελληνικού Συντάγματος, οι συνεταιρισμοί στη χώρα μας διακρίνονται στους αναγκαστικούς, οι οποίοι ιδρύονται με ειδικούς νόμους και στοχεύουν στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των γεωργών, σε συγκεκριμένες περιοχές και για συγκεκριμένα προϊόντα και στους ελεύθερους, που ιδρύονται ελεύθερα από τους

ενδιαφερόμενους χωρίς παρακίνηση ή νομική επιβολή. Οι ελεύθεροι συνεταιρισμοί είναι και οι πιο διαδιδόμενοι στην Ελλάδα.

Επίσης, οι συνεταιρισμοί διακρίνονται σε αστικούς, όπως συνεταιρισμοί καταναλωτών, οικοδομικοί συνεταιρισμοί, συνεταιρισμοί ανάληψης δημοσίων έργων κτλ και σε αγροτικούς, οι οποίοι ανάλογα με τον σκοπό τους διακρίνονται σε περαιτέρω κατηγορίες:

- Πιστωτικοί συνεταιρισμοί, που έχουν σκοπό τη χορήγηση χαμηλότοκων δανείων στα μέλη τους
- Προμηθευτικοί συνεταιρισμοί, με στόχο να προμηθεύουν στα μέλη τους τα αναγκαία είδη για καλλιέργεια ή για τη συντήρηση των οικογενειών του
- Παραγωγικοί συνεταιρισμοί, με στόχο την μεταποίηση των παραγόμενων από τους αγρότες προϊόντων, πχ ελαιουργικοί, τυροκόμοι
- Συνεταιρισμοί πώλησεως, με στόχο την από κοινού πώληση των προϊόντων.

Επιπλέον, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί διακρίνονται σε πρωτοβάθμιους, δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους. Στην κορυφή της Συνεταιριστικής πυραμίδας βρίσκεται η Πανελλήνια Συνομοσπονδία των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ) που ιδρύθηκε το 1935 με τη μορφή σωματείου.

1.6.B. Σύσταση Συνεταιρισμού - Σκοπός

Για να υπάρξει συνεταιρισμός απαιτείται η σύνταξη καταστατικού και η υπογραφή του από 4 άτομα και η έγκρισή του από το Ειρηνοδικείο. Ακολουθώς, καταχωρείται στο βιβλίο μητρώου αγροτικών συνεταιρισμών και έτσι αποκτά νομική προσωπικότητα.

Η αγροτική συνεταιριστική οργάνωση περιλαμβάνει δραστηριότητες από το φάσμα παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, παραγωγή και προμήθεια γεωργικών εφοδίων, κατασκευή και προμήθεια των μέσων αγροτικής παραγωγής και βιοτικής ανάγκης. Οι δραστηριότητες των συνεταιρισμών περιλαμβάνουν τα εξής:

1. Κοινή οργάνωση της παραγωγής
2. Προμήθεια αγαθών για την κάλυψη επαγγελματικών και βιοτικών αναγκών των μελών τους
3. Παροχή τεχνικής ή οργανωτικής βοήθειας για τη βελτίωση της παραγωγής
4. Μεταποίηση ή προώθηση των προϊόντων των μελών τους
5. Παροχή δανείων, ασφαλειών, εγγυήσεων στα μέλη του
6. Επαγγελματική συνεταιριστική εκπαίδευση και ικανοποίηση κανονικών πολιτιστικών αναγκών.

1.6.Γ. Έδρα – Περιφέρεια – Επωνυμία Συνεταιρισμών

Η έδρα της συνεταιριστικής οργάνωσης είναι ο τόπος που βρίσκεται η διοίκηση της. Η περιφέρεια της ορίζεται στο καταστατικό της, ενώ η περιφέρεια της Ένωσης εκτείνεται στα όρια κάθε νόμου.

Η επωνυμία εκφράζει το αντικείμενο δραστηριότητας του συνεταιρισμού και υποχρεωτικά περιλαμβάνει το όνομα του δήμου που βρίσκεται η έδρα και την ιδιότητα του ως αγροτικού. Η

επωνυμία της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών περιλαμβάνει και το όνομα του νόμου της περιφέρειάς της.

Η επωνυμία του Αστικού Συνεταιρισμού ορίζεται από το σκοπό του, το είδος του συνεταιρισμού και την έκταση της ευθύνης των συνεταίρων. Ονόματα συνεταίρων ή τρίτων απαγορεύεται να περιλαμβάνονται στην επωνυμία.

1.6.Δ. Τα Μέλη Των Αγροτικών Και Αστικών Συνεταιρισμών

Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν ενήλικα φυσικά πρόσωπα, ικανά για δικαιопραξίες και με εργασία σχετικά με κλάδο της αγροτικής οικονομίας και συναφή με τον σκοπό του συνεταιρισμού. Μπορούν να γίνουν μέλη και νομικά πρόσωπα που έχουν ως καταστατικό σκοπό την άσκηση επιχείρησης αγροτικής παραγωγής που εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού. Οι ειδικότεροι όροι για τα μέλη ορίζονται από το καταστατικό.

Μέλη του Αστικού Συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν ενήλικοι εφόσον δεν τελούν υπό απαγόρευση και εκκρεμούν εις βάρος τους δίκη και συγκεντρώνουν όλες τις προϋποθέσεις του καταστατικού. Μέλη του Αστικού Συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν Δήμοι, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου αν αυτό προβλέπεται στο καταστατικό. Μέλος δεν δύναται να γίνει όποιος συμμετέχει σε άλλο συνεταιρισμό με την ίδια έδρα και τον ίδιο σκοπό. Εκτός από τον εν λόγω περιορισμό στο καταστατικό μπορούν να προσδιορίζονται και άλλοι περιορισμοί, ανάλογα με το είδος του συνεταιρισμού.

Για να αποκτήσει κανείς την συνεταιριστική ιδιότητα θα πρέπει να υποβάλλει αίτηση εγγραφής και δήλωση, ότι δέχεται τους όρους του καταστατικού και ότι δεν συντρέχει ως προς το πρόσωπο του κανένα από τα προσδιοριζόμενα κωλύματα. Η αίτηση θα πρέπει να γίνει δεκτή από το διοικητικό συμβούλιο του συνεταιρισμού. Σε περίπτωση μη αποδοχής, ο υποψήφιος μπορεί να την θέσει υπό την κρίση της γενικής συνέλευσης, η οποία και θα αποφασίσει οριστικά. οι υπόλοιποι όροι εγγραφής ορίζονται από το καταστατικό.

1.6.Ε. Η Διοίκηση Του Συνεταιρισμού

Τα κύρια όργανα διοίκησης του Συνεταιρισμού είναι η γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το εποπτικό συμβούλιο για τους αστικούς συνεταιρισμούς, ενώ αυτό καταργήθηκε για τους αγροτικούς με το νόμο 2810/2000.

Το βασικό όργανο του Συνεταιρισμού και πηγή όλων των εξουσιών είναι η γενική συνέλευση των συνεταίρων, όπου έχουν δικαίωμα να παρευρίσκονται όλα τα μέλη του. Οι νόμοι και το καταστατικό ορίζουν τις αρμοδιότητες της γενικής συνέλευσης, όσα αφορούν στην σύγκληση και την συγκρότησή της, την απαιτούμενη απαρτία και πλειοψηφία για την έγκυρη λήψη αποφάσεων, καθώς και για όσα αφορούν την προσβολή των αποφάσεων που πάρθηκαν με παράβαση των διατάξεων και του καταστατικού. Αν οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης ληφθούν νόμιμα και είναι έγκυρες τότε αυτές είναι δεσμευτικές για όλους τους συνεταίρους ακόμη και για αυτούς που διαφωνούσαν ή απουσίαζαν.

Οι γενικές συνελεύσεις διακρίνονται σε δύο είδη, την τακτική γενική συνέλευση και την έκτακτη ή εξαιρετική. Η τακτική γενική συνέλευση συγκαλείται τουλάχιστον μια φορά

ετησίως εκ του διοικητικού συμβουλίου, σύμφωνα με το καταστατικό. Οι αρμοδιότητες της τακτικής γενικής συνέλευσης συνοψίζονται στις ακόλουθες επτά:

1. Εκλέγει και ανακαλεί τα μέλη, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και τα μέλη του ειδικού οργάνου ελέγχου, στο αστικό συνεταιρισμό.
2. Εγκρίνει ή απορρίπτει την έκθεση και τον προϋπολογισμό και απαλλάσσει των ευθυνών το διοικητικό συμβούλιο.
3. Διαθέτει τα πλεονάσματα της χρήσης για την δημιουργία ειδικών αποθεματικών ή άλλων κεφαλαίων ή για την διανομή των περισσευμάτων.
4. Αποφασίζει την αποδοχή ή τον αποκλεισμό των μελών σε περίπτωση προσφυγής.
5. Εγκρίνει ή αλλάζει το καταστατικό και αποφασίζει για συγχώνευση, μετατροπή, παράταση της διάρκειας και διάλυσης του συνεταιρισμού.
6. Αποφασίζει για την επιβάρυνση των μελών από τυχόν ζημιές, καθώς και για μεταβολή του ύψους της συνεταιριστικής μερίδας.
7. Συνεδριάζει και αποφασίζει για κάθε θέμα που προβλέπεται στο καταστατικό.

Η έκτακτη ή εξαιρετική συνέλευση συνέρχεται κάθε φορά που συντρέχουν έκτακτοι και σοβαροί λόγοι και απαιτείται προσφυγή στο σύνολο των μελών. Η εν λόγω συνέλευση μπορεί να συγκληθεί από το διοικητικό συμβούλιο, σε περίπτωση που χρειάζεται τροποποίηση στο καταστατικό, λύση του συνεταιρισμού ή κάθε φορά που θεωρείται αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του συνεταιρισμού ή και από το εκάστοτε όργανο ελέγχου, όταν το κρίνει αναγκαίο ή από μια μερίδα συνεταίρων, τουλάχιστον το 1/10, η οποία μπορεί να απαιτήσει εγγράφως την σύγκλησή της.

Κάθε μέλος έχει δικαίωμα μίας ψήφο, ανεξάρτητα από την προσωπική του περιουσία, οικονομική, κοινωνική, μορφωτική κατάσταση. Τα μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού μετέχουν και ψηφίζουν αυτοπροσώπως, ενώ τα μέλη του αστικού συνεταιρισμού μπορούν και να πράξουν διαφορετικά αν κάτι τέτοιο στο καταστατικό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγεται από την γενική συνέλευση μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού. Το Διοικητικό Συμβούλιο αναλαμβάνει την εκπροσώπηση και την διεύθυνση των καθημερινών υποθέσεων. Απαρτίζεται από τουλάχιστον πέντε μέλη και η θητεία τους στους αγροτικούς συνεταιρισμούς είναι τριετής, ενώ στους αστικούς είναι διετής. Το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο να εκπροσωπεί το συνεταιρισμό δικαστικά και εξώδικα, σύμφωνα με το καταστατικό και αποφασίζει για όλα τα θέματα διοίκησης και διαχείρισης του συνεταιρισμού μέσα σε έννομα πλαίσια, τα πλαίσια του καταστατικού και της γενικής συνέλευσης.

Ο νόμος και το καταστατικό ορίζουν ότι η απόφαση για τα σοβαρά θέματα ανήκουν στην γενική συνέλευση και η εκτέλεσή τους στο διοικητικό συμβούλιο. Για λόγους ταχύτητας και αποτελεσματικότητας για ορισμένες υποθέσεις, δίδονται από το καταστατικό και το νόμο απευθείας αρμοδιότητες στο διοικητικό συμβούλιο. Γι' αυτό και η επιλογή των μελών του πρέπει να γίνει προσεχτικά, αφού η ανάπτυξη και οι πρόοδοι του συνεταιρισμού ουσιαστικά εξαρτάται από την τιμότητα, ειλικρίνεια και αποτελεσματικότητα του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το αξίωμα του μέλους του Δ.Σ είναι τιμητικό και άμισθο. Κατ' εξαίρεση μπορεί η γενική συνέλευση να αποφασίσει την παροχή αποζημίωσης, ανάλογη με το χρόνο απασχόλησης. Η αποζημίωση δεν ισοδυναμεί με μισθό και δεν δημιουργεί δικαιώματα ή αξιώσεις από τις διατάξεις της ασφαλιστικής ή εργατικής νομοθεσίας.

Στην περίπτωση αστικού συνεταιρισμού, εκτός από το διοικητικό συμβούλιο εκλέγεται και το εποπτικό συμβούλιο το οποίο απαρτίζεται από τρία τουλάχιστον μέλη, ένα από τα οποία εκλέγεται πρόεδρος. Το εποπτικό συμβούλιο είναι μείζονος σημασίας, αφού ο αυτοέλεγχος αποτελεί βασικό μοχλό της δημοκρατικής διοίκησης του συνεταιρισμού. Σκοπός του είναι να ελέγχει τις δραστηριότητες του Δ.Σ, να αποτρέπει ή να προλαβαίνει έννομες πράξεις.

Σε περίπτωση διαπίστωσης εκ μέρους του εποπτικού συμβουλίου ενεργειών, που δεν συμφωνούν με το νόμο, το καταστατικό και τια αποφάσεις του συνεταιρισμού, τότε μπορεί να συγκαλέσει την γενική συνέλευση.

Το Δ.Σ και το εποπτικό συμβούλιο θα πρέπει να διασαφηνιστεί ότι έχουν ισότιμη σχέση και το Δ.Σ δεν είναι υφιστάμενο του εποπτικού συμβουλίου και τα δύο όργανα της διοίκησης λογοδοτούν εξίσου στην γενική συνέλευση που είναι το ανώτατο όργανο διοικήσεως.

1.6.ΣΤ. Σώμα Ελεγκτών Συνεταιριστικών Οργανώσεων

Ο ν. 2810 και άρθρο 17 προβλέπει την ύπαρξη ειδικού οργάνου με σκοπό τον διαχειριστικό έλεγχο των συνεταιρισμών και το ονομάζει σώμα ελεγκτών των συνεταιρισμών. Κατά την τέλεση της εργασίας τους αποτελούν ανεξάρτητο σώμα και απαγορεύεται κάθε παρέμβαση στο έργο τους. Ο έλεγχος και η εποπτεία του σώματος των ελεγκτών συμπυκνώνεται στα ακόλουθα στοιχεία:

- Τη νόμιμη λειτουργία των αγροτικών συνεταιρισμών και τήρησης του καταστατικού, των αποφάσεων και των νόμων από τα όργανά τους.
- Τον διαχειριστικό και λογιστικό έλεγχο και την παρακολούθηση της οικονομικής κατάστασης.
- Την αρωγή στο έργο των αγροτικών συνεταιρισμών και την ορθή οργάνωσή τους, την σωστή επιχειρηματική δράση, αποδοτική λειτουργία και επαρκή άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Το σώμα ελέγχεται από το Υπουργείο Γεωργίας. Οι ελεγκτές προσλαμβάνονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του σώματος. Επίσης, οι ελεγκτές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους δικαιούνται να ελέγχουν κάθε στοιχείο που κρίνουν απαραίτητο και στη συνέχεια υποβάλλουν τα πορίσματα του ελέγχου τους στη γενική συνέλευση των μελών του συνεταιρισμού, η οποία ελέγχθηκε, καθώς και στα όργανα που ζήτησαν τον έλεγχο.

Οι ελεγκτές διεξάγουν έλεγχο μόνο μετά από πρόσκληση της ΠΑΣΕΓΕΣ, του διοικητικού συμβουλίου της γενικής συνέλευσης των μελών η του 1/5 των συνεταίρων ή αντιπροσώπων στην περίπτωση δευτεροβάθμιας ή πρωτοβάθμιας οργάνωσης.

1.6.Z. Ευθύνη Συνεταίρων Για υποχρεώσεις του Συνεταιρισμού

Η ευθύνη συνεταίρων για τις υποχρεώσεις που έχει ο συνεταιρισμός προς τρίτους είναι επικουρική και προκύπτει μόνο όταν ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του και εφόσον οι δανειστές, αφού στράφηκαν εναντίον του συνεταιρισμού και εξάντλησαν όλα τα δικωτικά μέτρα, δεν μπόρεσαν να ικανοποιηθούν από την συνεταιριστική περιουσία.

Το καταστατικό ορίζει το όριο της ευθύνης. Συνήθως,, περιορίζεται μέχρι το ποσό των συνεταιριστικών μερίδων για τις οποίες κάθε συνέταιρος έχει εγγραφεί. Σε περίπτωση όμως που ο συνεταιρισμός λόγω του ειδικού σκοπού του, έχει ανάγκη από ευρεία πιστωτική επιφάνεια, τότε η ευθύνη είναι απεριόριστη και κάθε συνέταιρος ευθύνεται για τα χρέη με όλη την προσωπική του περιουσία.

Ο συνέταιρος αστικού συνεταιρισμού ευθύνεται στο ακέραιο για τα χρέη του συνεταιρισμού έναντι των τρίτων, είτε απεριόριστα είτε ως ένα χρηματικό ποσό που ορίζεται από το καταστατικό και το οποίο είναι ίσο ή πολλαπλάσιο της αξίας κάθε συνεταιριστικής μερίδας. Επίσης, ορίζει ότι η ευθύνη του συνεταίρου ισχύει και για τα χρέη που είχαν δημιουργηθεί πριν γίνει μέλος. Δεν περιλαμβάνει τα χρέη που δημιουργήθηκαν κατά την έξοδό του. Η σχετική αξίωση παραγράφεται μετά παρέλευση ενός έτους από την έξοδο του συνεταίρου ή από την περάτωση της πτωχεύσεως ή της εκκαθαρίσεως.

Η ευθύνη των μελών των αγροτικών συνεταιρισμών, για τις υποχρεώσεις τους προς τρίτους είναι επικουρική και περιορίζεται μέχρι του ορίου που ορίζει το καταστατικό. Η έκταση της ευθύνης αυτής ορίζεται από το καταστατικό ως ίση με το ποσό της υποχρεωτικής και των τυχόν πρόσθετων υποχρεωτικών μερίδων ή με ακέραιο πολλαπλάσιο του ποσού αυτού.

Τα μέλη ευθύνονται και μετά την έξοδό τους από το συνεταιρισμό, για υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν όταν ήταν μέλη ή για προηγούμενες υποχρεώσεις, τις οποίες αποδέχθηκαν κατά την εγγραφή τους.

Αξιώσεις τρίτων από την ευθύνη των μελών του συνεταιρισμού καταγράφονται κατά παρέλευση πενταετίας από την λήξη του έτους μέσα από οποίο γεννήθηκαν.

Η ευθύνη των μελών παύει μετά την περίοδο ενός έτους από το πέρας της πτωχεύσεως ή της εκκαθαρίσεως του συνεταιρισμού, εκτός αν μέσα στο έτος έχει ασκηθεί εναντίον αγωγή.

Δεν απαγγέλλεται προσωπική κράτηση των μελών και των οργάνων του συνεταιρισμού, για υποχρεώσεις του συνεταιρισμού προς τρίτους και το Δημόσιο, καθώς και για υποχρεώσεις μεταξύ μελών και συνεταιρισμού.

Οι δανειστές μέλους αγροτικού συνεταιρισμού δεν έχουν δικαίωμα επί της περιουσίας του συνεταιρισμού ή των πλεονασμάτων χρήσεων ή των συνεταιρικών μεριδίων υποχρεωτικών ή προαιρετικών, για οφειλές του μέλους προς αυτούς.

Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση ή στην λήψη ασφαλιστικού μέτρου, για οφειλές των μελών προς τρίτους: α) το αντάλλαγμα για την χρήση των περιουσιακών στοιχείων, που έχουν παραχωρηθεί στο συνεταιρισμό, β) τα προϊόντα της παραγωγής των μελών που παραδόθηκαν

στον συνεταιρισμό για πώληση ή διάθεση στην αγορά, αυτούσια ή μετά από μεταποίηση ή επεξεργασία, γ) το τίμημα των προϊόντων της περίπτωσης β.

Δεν επιτρέπεται η κατάσχεση στα χέρια του συνεταιρισμού, χρημάτων τα οποία έχουν ληφθεί από πιστωτικά ιδρύματα ως δάνειο για λογαριασμό μέλους, καθώς και παροχές σε είδος του αγροτικού συνεταιρισμού προς τα μέλη του.

1.6.Η. Τα Βιβλία Συνεταιρισμού Και Η Οικονομική Διαχείριση

Τα βιβλία¹² που οφείλει να τηρεί κάθε νόμιμος συνεταιρισμός είναι τα ακόλουθα:

- Βιβλίο μητρώου μελών, όπου καταγράφονται κατά χρονολογική σειρά το ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, διεύθυνση, αριθμός συνεταιριστικής μερίδας, χρονολογία αποχώρησης (αν υπάρχει) από το συνεταιρισμό.
- Βιβλίο πρακτικών των γενικών συνελεύσεων.
- Βιβλίο πρακτικών των συνελεύσεων του διοικητικού συμβουλίου
- Βιβλίο πρακτικών των συνεδριάσεων εποπτικού συμβουλίου.
- Βιβλίο ισολογισμού και απογραφών

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει και την τήρηση πρόσθετων βιβλίων. Τα βιβλία πρέπει να είναι θεωρημένα από τον ειρηνοδίκη της έδρας του συνεταιρισμού.

Τώρα όσον αφορά στην διαχειριστική χρήση, είναι ετήσια και λήγει τη 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτος. Τότε το διοικητικό συμβούλιο συντάσσει ισολογισμό και τον υποβάλλει προς έγκριση στην τακτική γενική συνέλευση. Το διοικητικό συμβούλιο, ένα μήνα πριν την γενική συνέλευση θέτει τον υπολογισμό υπ' όψιν του εποπτικού συμβουλίου. Ο ισολογισμός δεν εγκρίνεται από την γενική συνέλευση μονάχα αν συντρέχει σοβαρή και απόλυτα δικαιολογημένη αιτία.

Ο ισολογισμός του αστικού συνεταιρισμού μέσα σε ένα μήνα από την έγκρισή του υπό την γενική συνέλευση θα πρέπει να δημοσιευτεί σε εφημερίδα του νομού στον οποίο εδράζεται.

Ο εγκριθείς ισολογισμός του αγροτικού συνεταιρισμού, φυλάσσεται σε ειδικό φάκελο του συνεταιρισμού που τηρείται στην αντίστοιχη ένωση αγροτικών συνεταιρισμών.

1.6.Θ. Λόγοι Λύσης Του Συνεταιρισμού

- Αν έχει λήξει ο χρόνος διάρκειας που όριζε το καταστατικό και δεν αποφασίστηκε παράταση από την γενική συνέλευση
- Με απόφαση της γενικής συνέλευσης που συνεδριάζει ειδικά για τον σκοπό αυτό και λαμβάνεται με πλειοψηφία και ειδική απαρτία
- Με κήρυξη πτώχευσης του συνεταιρισμού
- Με την συγχώνευση δύο ή περισσότερων συνεταιρισμών
- Με απόφαση δικαστηρίου, έπειτα αίτηση για διάλυση του συνεταιρισμού

¹² Σερελέα, Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ. 322

Όταν η λειτουργία του συνεταιρισμού είναι παράνομη ή αδρανής για δύο διαχειριστικές περιόδους ή λόγω μειωμένης δραστηριότητας επί μακρόν, τότε ανάγεται εγκατάλειψη των σκοπών του και μπορεί να υποβληθεί αίτηση λύσης του αγροτικού συνεταιρισμού από το Δ.Σ ή τα 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών ή από την εποπτεύουσα αρχή στο πολυμελές πρωτοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού.

Μετά την λύση ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης. Οι εκκαθαριστές ορίζονται από την γενική συνέλευση και κατά την διάρκεια της εκκαθάρισης η λειτουργία του συνεταιρισμού περιορίζεται μόνο στις ανάγκες της. Οι εκκαθαριστές ενεργούν συλλογικά. Συντάσσουν ισολογισμό, τον οποίο γνωστοποιούν στην εποπτεύουσα αρχή και στο ειρηνοδικείο. Τακτοποιούν τις εκκρεμείς υποθέσεις και λογαριασμούς. Πρωτίστως εξοφλούνται οι ληξιπρόθεσμες οικονομικές υποχρεώσεις του συνεταιρισμού προς τρίτους. Στην συνέχεια αποδίδονται οι προαιρετικές μερίδες και μετά οι υποχρεωτικές. Το υπόλοιπο ενεργητικό διανέμεται όπως ορίζει το καταστατικό.

1.6.1. Συνεταιριστικό Κεφάλαιο

Όπως σε κάθε οικονομική επιχείρηση υπάρχει η ανάγκη των κεφαλαίων για να βοηθήσει την διεξαγωγή των εργασιών του έτσι και στον συνεταιρισμό υπάρχει το συνεταιριστικό κεφάλαιο, το οποίο έχει υπηρετικό χαρακτήρα σε αντιδιαστολή με τις κερδοσκοπικές εταιρίες στις οποίες έχει δεσπίζοντα χαρακτήρα.

Το πρωταρχικό κεφάλαιο, δημιουργείται από τις εισφορές των συνεργαζομένων. Το ελάχιστο ποσό με το οποίο κάθε μέλος θα μετέχει στο κεφάλαιο ορίζεται από το καταστατικό και ονομάζεται συνεταιριστική μερίδα. Η συνεταιριστική μερίδα είναι αποτέλεσμα της συνεταιριστικής ιδιότητας, που αποτελεί το γενικό δικαίωμα από τα οποία προκύπτουν τα ειδικά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις.

Η συνεταιριστική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για τους συνεταιίρους. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει όρους και προϋποθέσεις για την απόκτηση πρόσθετων μεριδίων, ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών του με τον συνεταιρισμό. Πάντως ο συνολικός αριθμός των ψήφων που αντιστοιχούν στις πρόσθετες μερίδες, δεν μπορεί να ξεπερνά τις τρεις, όσον αφορά τις πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις.

Η αύξηση ή η μείωση της συνεταιριστικής μερίδας, ορίζεται από την γενική συνέλευση. Επίσης, ίσως να προβλέπεται από το καταστατικό και η απόκτηση προαιρετικών μεριδίων από τα μέλη, τους εργαζομένους και τρίτους. Οι προαιρετικές μερίδες δεν έχουν ψήφους. Επίσης, αν δεν απαγορεύεται εκ του καταστατικού η συνεταιριστική μερίδα μπορεί να μεταβιβαστεί με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου.

Τώρα, αναφορικά με τους αστικούς συνεταιρισμούς, κάθε μέλος του εγγράφεται για μια υποχρεωτική μερίδα, η αξία της οποίας καθορίζεται στο καταστατικό. Η εισφορά της γίνεται μέσα σε ένα μήνα από την καταχώριση του συνεταιρισμού ή την διαγραφή συνεταιίρου. Ακόμη, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την απόκτηση εκτός από την υποχρεωτική και μέχρι πέντε προαιρετικές μερίδες.

Η συνεταιριστική μερίδα αστικού συνεταιρισμού μπορεί να μεταβιβαστεί μόνο σε συνέταιρο, ενώ η μεταβίβαση σε τρίτο είναι δυνατή κατόπιν συναίνεσης του διοικητικού συμβουλίου. Η μεταβίβαση απαιτεί γραπτή συμφωνία και συντελείται με την καταχώρησή της στο μητρώο συνεταιρισμών, στο ειρηνοδικείο. Η συνεταιριστική μερίδα δεν κληρονομείται ούτε

κληροδοτείται. Βέβαια στην περίπτωση θανάτου κάποιου συνεταίρου και πριν διαγραφεί από τον συνεταιρισμό στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου, οι κληρονόμοι του υπεισέρχονται μέχρι την διαγραφή του στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του ή γίνονται πλήρη μέλη ή εισπράττουν την μερίδα στην πραγματική της αξία.

**Δ'
μέρος**

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Το αστικό δίκαιο περιλαμβάνει συνολικά τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου και ρυθμίζει προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις, μεταξύ των ατόμων. Από την άλλη μεριά, το εμπορικό δίκαιο είναι ένα ειδικό ιδιωτικό δίκαιο, το οποίο εφαρμόζεται στις εμπορικές πράξεις. Η κεντρική διαφορά ανάμεσα στο αστικό και στο εμπορικό δίκαιο εντοπίζεται στα περιστατικά που πραγματεύονται, αφού το εμπορικό δίκαιο εστιάζει στην εμπορική τους λειτουργία.

Ο Αστικός Κώδικας περικλείει τους βασικούς θεσμούς του ιδιωτικού δικαίου, ενώ το εμπορικό δίκαιο λειτουργεί συμπληρωματικά με ειδικές διατάξεις, καθώς αναφέρεται στη ρύθμιση έννομων σχέσεων, οι οποίες προκύπτουν από το εμπόριο. Επίσης, περιλαμβάνει πιο ευέλικτες μορφές νομικής συναλλαγής, όπως στη περίπτωση των νομικών προσώπων που έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η αστική νομοθεσία είναι γενική, ενώ η εμπορική είναι ειδική. Επομένως, σε μια εμπορική σχέση μπορούν να τεθούν σε ισχύ τόσο οι γενικές διατάξεις του αστικού δικαίου και σε περίπτωση νομικού κενού ή ασάφειας να ισχύουν και οι ειδικές διατάξεις του εμπορικού δικαίου.

Σύγκριση Των Μη Κερδοσκοπικών Ν.Π.Ι.Δ

Όπως έχουμε αναφέρει ο ΑΚ ορίζει τα εξής μη κερδοσκοπικά πρόσωπα: σωματείο, ίδρυμα, επιτροπή εράνων.

Το σωματείο και η επιτροπή εράνων διαφέρουν από το ίδρυμα, διότι αποτελούν ενώσεις φυσικών προσώπων, ενώ το ίδρυμα είναι αποτέλεσμα της ένωσης περιουσιών. Βασική προϋπόθεση για την δημιουργία και των τριών Ν.Π.Ι.Δ είναι η υπογραφή καταστατικού και η τήρηση των κανόνων δημοσιότητας. Βέβαια, για την ερανική επιτροπή και το ίδρυμα απαιτείται και η έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος. Αυτό συμβαίνει για να ελεγχθεί ο οικονομικός τους σκοπός και η νομιμότητά τους.

Σύγκριση Μεταξύ Των Κερδοσκοπικών Ν.Π.Ι.Δ

Η βασική διαφορά της Ο.Ε, της Ε.Ε με την Α.Ε είναι ότι οι προηγούμενες αποτελούν προσωπικές εταιρίες, ενώ η Α.Ε είναι αμιγώς κεφαλαιουχική εταιρία. Η Ε.Π.Ε με την σειρά της διαθέτει τόσο προσωπικό όσο και κεφαλαιουχικό χαρακτήρα, ενώ οι συνεταιρισμοί είναι μια ιδιότυπη εταιρική μορφή γιατί έχει μεταβλητό αριθμό μελών και μεταβαλλόμενο κεφάλαιο. Ο σκοπός του μολονότι είναι οικονομικός δεν μπορεί να χαρακτηριστεί κερδοσκοπικός με την στενή έννοια του όρου, καθώς οι στόχοι του είναι πολυεπίπεδοι. Αφού, στόχος δεν αποτελεί μόνο η αύξηση του κέρδους, αλλά και η προώθηση-αναβάθμιση του προϊόντος, καθώς και η αλληλεγγύη ανάμεσα στα μέλη του.

Επιπρόσθετα, οι ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των εταιρικών τύπων μπορούν να εντοπιστούν στους ορισμούς τους. Πρώτον, η Ο.Ε διαφέρει από την Ε.Ε διότι στην τελευταία εκτός από τους ομόρρυθμους εταίρους υπάρχουν και οι ετερόρρυθμοι, οι οποίοι φέρουν διαφορετικές ευθύνες και διαφορετικές υποχρεώσεις από τους ομόρρυθμους. Η Α.Ε έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις δύο προηγούμενες εταιρίες, αφού το κεφάλαιό της διαιρείται σε μετοχές και όλοι οι εταίροι ευθύνονται μέχρι το ποσό της συμμετοχής τους. Όμως και το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε διαιρείται σε μερίδια, με την διαφορά ότι τα μερίδια αυτά είναι ίσα και δεν μπορούν να

παρασταθούν σε μετοχές. Αναφορικά τώρα με το κεφάλαιο των συνεταιρισμών, την συνεταιριστική μερίδα, μοιάζει με εκείνο των Ε.Π.Ε γιατί και αυτό διαιρείται σε ίσα μερίδια, όμως διαφέρει γιατί το κεφάλαιο και τα μέλη των συνεταιρισμών εισέρχονται και εξέρχονται με μεγαλύτερη ελευθερία συγκριτικά με την Ε.Π.Ε.

Στις προσωπικές εταιρίες (Ο.Ε. και Ε.Ε.) η διοίκηση αναλαμβάνεται από έναν διαχειριστή, ο οποίος ορίζεται από το καταστατικό και εκπροσωπεί την εταιρεία δικαστικά και εξώδικα. Στις κεφαλαιουχικές όμως εταιρίες (Ε.Π.Ε. και Α.Ε.) συναντάμε ένα είδος διοικητικής ιεραρχίας και σαφώς ο τρόπος διοίκησης έχει μια σχετική πολυπλοκότητα, η οποία αποσαφηνίζεται από τις ειδικές νομικές διατάξεις. Για παράδειγμα η Α.Ε. έχει ως ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων τη συνέλευση των μετόχων, ενώ το διοικητικό συμβούλιο την αντιπροσωπεύει. Λόγω της φύσης του συγκεκριμένου εταιρικού τύπου η νομοθεσία ορίζει και το σώμα των ελεγκτών. Από την άλλη μεριά στις Ε.Π.Ε. ανώτατο όργανο είναι η συνέλευση των εταίρων, η οποία συγκαλείται από τους διαχειριστές της εταιρίας και έτσι για ακόμη μια φορά τονίζεται ο προσωπικός χαρακτήρας της. Στους συνεταιρισμούς, η πηγή όλων των εξουσιών είναι η γενική συνέλευση των συνεταίρων και έτσι υποδηλώνεται η ισοτιμία των μελών και ο ιδιότυπος τους χαρακτήρας. Ακόμα, υπάρχει το διοικητικό συμβούλιο που τηρεί τις αποφάσεις και φροντίζει για την περαιτέρω προαγωγή των συμφερόντων του συνεταιρισμού. Τέλος, ο νόμος επιθυμεί τον έλεγχο των συνεταιρισμών γι' αυτό και έχει θεσπίσει το σώμα ελεγκτών των συνεταιριστικών οργάνων, προκειμένου να ελέγχεται η λειτουργία, η οικονομική τους κατάσταση και να παρέχεται στήριξη στο έργο τους.

Συμπερασματικά, η Α.Ε. έχει τεράστια σημασία για την εθνική οικονομία, αφού η διαίρεση του κεφαλαίου της σε μερίδια μικρής αξίας, των οποίων η απόκτηση δεν συνεπάγεται άλλες υποχρεώσεις, δίνει τη δυνατότητα σε πολλούς ανθρώπους να συμμετέχουν και παράλληλα συγκεντρώνεται ένα μεγάλο κεφάλαιο που διατίθεται σε παραγωγικές επενδύσεις. Συνήθως, αυτός ο εταίρος τύπος προτιμάται από μεγάλες επιχειρήσεις.

Ακολούθως, η Ε.Π.Ε. αρμόζει περισσότερο στις μεσαίες επιχειρήσεις με μεγάλα κεφάλαια. Αφενός για να αποφύγουν τις πολύπλοκες διαδικασίες της σύστασης Α.Ε., την εποπτεία των εταίρων και για να έχουν μεγαλύτερη ευελιξία στη λειτουργία τους. Αφετέρου αποφεύγουν τα μειονεκτήματα των προσωπικών εταιριών, ιδιαίτερα την απεριόριστη ευθηνή των εταίρων.

Επιπλέον, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις επιλέγονται από συγκεκριμένες ομάδες ατόμων και έχουν ειδικό σκοπό δημιουργίας. Τα οφέλη για τους συμμετέχοντες είναι αναμφιβόλως πολλά. Επιτυγχάνεται σίγουρα καλύτερη τιμή και προώθηση του προϊόντος και σαφώς διασφαλίζονται καλύτερα τα δικαιώματα των συνεταίρων.

Οι προσωπικές εταιρίες, αρμόζουν περισσότερο στις μικρές επιχειρήσεις. Εξ ου και έχουν έντονο προσωπικό χαρακτήρα. Καθώς ο αριθμός των εταίρων είναι συνήθως περιορισμένος, χρειάζεται η προσωπική επαφή, αμοιβαία εμπιστοσύνη και αυξημένο αίσθημα προσωπικής ευθύνης και έτσι ακριβώς ορίζεται και η εταιρική υπευθυνότητα από τον νόμο.

Βέβαια, η κοινωνική πραγματικότητα δεν υπαγορεύει μόνο κερδοσκοπικούς σκοπούς. Η νομοθεσία λαμβάνοντας το υπόψη της προβλέπει τις μη κερδοσκοπικές μορφές νομικών προσώπων. Έτσι υπάρχουν τα σωματεία, ιδρύματα και οι ερανικές επιτροπές μέσω των οποίων τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να δραστηριοποιούνται για όποιον νόμιμο σκοπό επιθυμούν. Η ύπαρξή τους είναι αναγκαία καθώς επωφελείται το κοινωνικό σύνολο.

Βιβλιογραφία

- Βάρκα – Αδάμη Α. , (1995), Στοιχεία Αστικού Δικαίου (Βασικές Έννοιες Γενικών Αρχών, Ενοχικού και Εμπράγματος Δικαίου), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1995
- Ηλιόκαυτος Δ.Ι. , (1993), Πρακτικός Οδηγός Ανώνυμων Εταιριών, Εκτύπωση ΑΦΟΙ Καϊτάτζη, Αθήνα 1993, τρίτη έκδοση
- Λεοντάρης Μ.Κ. , (1994), Προσωπικές Εταιρίες Ε.Π.Ε – Κοινοπραξίες , Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1994, τρίτη έκδοση
- Παπαντωνίου Ν., « Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου», τρίτη έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1983
- Παναγόπουλος Κ.Δ. , (1999), Διάγραμμα Αστικού Δικαίου Εισαγωγή Στο Δίκαιο και Στο Αστικό Δίκαιο, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 1999
- Σερελέα Γ. , (2000), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου (Γενικό Μέρος - Βιομηχανική Ιδιοκτησία και Ανταγωνισμός - Εμπορικές Εταιρίες – Αξιόγραφα – Πτωχευτικό Δίκαιο), Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2000
- Σφακιανός Γ.Κ. , (1994), Εμπορικό Δίκαιο, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα 1994
- Χιωτάκης Μ., (2010) Αγγλο-Ελληνικό Νομικό Λεξικό, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2010
- Χριστοφιλοπούλου Δημ. Γ. , (1998), Εισαγωγή Στο Δίκαιο Βασικοί Θεσμοί Ιδιωτικού Δικαίου, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 1998

Άρθρα

Λεοντάρης Μ.Κ. , «Ελεγκτές Ανώνυμης Εταιρίας». , www.taxheaven.gr

Πάτσης Α. και Συνεργάτες, 4 Μαΐου 2009, «Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου»., www.capital.gr

Χατζής Α., 21 Φεβρουαρίου 2007, «Οικονομία και Δίκαιο, ένα αταίριαστο ζευγάρι;». , www.anamorfofis.net

